

FOAIA POPORULUI

Preful abonamentului:

Pe un an 2 fl. (4 coroane).

Pe o jumătate de an 1 fl. (2 coroane).

Pentru România 10 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunei (strada Poplăcii nr. 15).

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.: și timbru de 30 cr.

Înțelepciunea lor politică.

Când omul este inferbentat de o dorință neiertată a sa, apoi toate lucrurile din lume ce afirmă dela el, încearcă să le îndrepteze într'acolo, ca să-i fie de ajutor la ajungerea dorinței aceleia. Și focul dorinței îi orbește adese-ori judecata așa de mult, cât și cele mai peste putință lucruri, el le vede ca fiind cu putință, și se îndărătnicește cu atât mai mult în încercarea de-a ajunge la ea, cu cât mai mult vede că întârzie împlinirea ei.

Această arătate, această boală a sufletului pătimăș, la nimeni doară nu o putem vedea mai bine, ca tocmai la conducătorii noștri maghiari.

Guvernele lor s'au bolnăvit de dorința neiertată, de-a face în această țeară »Unguri și din petri«, după zisa unui fantast poet al lor. Și de aceea ori-ce fac, ori-ce dreg, tot într'acolo silesc, să facă Unguri din ce nu-s! Mai ales însă în legile aduse de dieta lor, de deputații aleși cu baloneta și cu moneta, se vede bine această strădanie a lor. Toată legea ce se aduce de ei de când au frânele și biciul în mâni, este o mamă pentru Maghiari și pentru cei-ce aplică spre unghurisare, și un glob ferbinte pentru ceialalți. Îl fac ei anume glob ferbinte, ca adevărat să se ardă de el semințiile nemaghiare ce vor fi silite de împrejurări a se atinge de el, — dar' D-zeu întoarce de multe-ori faptele noastre asupra noastră, nu totdeauna e ce se gătește pentru cine se gătește, ci pentru cine nimerește. și de multe-ori cine sapă groapa altuia cade el în ea!

Așa pe pildă făcură legiuitorii unguri legile așa zise *politice-bisericești*, cari aveau deosebita chemare a fi pentru popoarele nemaghiare tăietoare, smulgându-le de sub înfrurirea preoției și a bisericei, și împingându-le sub a slujbașilor statului: notari, solgăbirae etc.

În inferbentarea lor, patrioții legiuitori, fericiți că au pus ear' prin aceste legi niște șuruburi neamurilor nemaghiare, legau de ele atât de mari nădejdi, încât le numiau »a doua cucerire a patriei«. Căci credeau că prin ele are să meargă maghiarisarea numai zbărâind, și acuși o să fim înghițiți noi toți de mașina maghiarisării!

Și cine s'a făiat mai rău în ascuțișul lor? Noi? Nu! Chiar ei și neamul lor. La noi, mulțumită lui D-zeu, urmările rele ale acestor legi nu se prea simt, deși sunt și pot fi multe, — dar' bisericele reformate *ungurești* nu țin de atunci încoace vre-un sinod, vre-un sfat în vre-un an, fără să țipe, se sbiere de mulțimea ranelor ce li-au pricinuit lor aceste legi! Și anume cei-ce le-au votat, protestanții și evangelicii unguri, se vaieră mai rău. Așa și est-an în conventul evangelic (sfatul lor bisericesc anual) ținut la Budapesta, mai săptămânile trecute, președintele conventului vorbind despre urmările ce se simt în biserica lor după legile politice pomenite, a spus-o foarte măhnit, că zău acelea la ei numai bune nu sunt, că le înstrăinează credincioșii și-i strică, lucrează la desfacerea bisericei... »Dar', zice președintele, oamenii să nu fie prea îngrijiiți, că biserica evangelică a trecut ea prin *rele și mai mari*, și a scăpat eară«...

Care va să zică: legile politice bisericești sunt declarate de chiar un fruntaș al bisericei ungurești, de un *reș mare*, decât — că au fost ele și mai mari...

Noi ne însemnăm cuvântul, precum și aceea, că înțelepciunea politică maghiară a dat de ripă și aci, căci voinde să facă rău popoarelor și bisericeilor nemaghiare, au făcut celui unguresc și bisericeilor sale!

Să fim noi numai ținători la ale noastre vechi și bune așezăminte naționale, la *biserica, școala și limba* noastră, și să fim liniștiți, Români, că așa se va dovedi scrințită înțelepciunea politică maghiară în toate încordările ce le face, de a ne sparge și înghiți!

„*Aici*“. Se scrie din *Sebeșul-săsesc*, că la controla militară ținută acolo în una din zilele trecute, patru rezerviști și-au permis luxul să răspundă cu românescul »*aici*« în loc de răglementarul »*hier*« — pentru-ce au fost băgați la închisoare pe câte două zile fiecare din ei. Natural că patrioticele vor zice că e bine așa; pentru-că excepțiune se poate face numai cu fiii »*nației*«, singură alcătuitoare de stat și singură stăpână pe această țeară.

Înfrățire croato-maghiară. Patrioticele noastre fac mare cas din o vorbire ungurească, rostită din partea episcopului croat *Drohobeczky*, cu ocaziunea înăugurării unei linii ferate vicinale, — firește, la *banchet*. Episcopul a spus în limba patrioților, că Croații poartă în inimile lor sentimentele cele mai bune de iubire și alipire către Un-

FOITA.

Burii și Englezii.

Răsboiul dintre Englezi și cele două state ale poporului *Burilor* (Boerilor) din Africa, anume *Transvaal* și *Orange*, ia întindere tot mai mare. Burii au luat arma în mână, ca să-și apere neatințarea și vitejia și curajul lor e uimitor.

În cele următoare vom arăta ce sunt aceste state, cum s'au întemeiat și din ce cauză a izbucnit răsboiul între ele și puternica Anglie.

La capătul de mează-zi al Africii se află virful de Bună-Speranță

Înainte de a se tăia canalul de Suez, pe unde astăzi se merge așa de scurt și de ușor din Europa în India, toate corăbiile cari mergeau în India nu aveau alt drum decât acela care ocolea toată Africa, și trecea pe la capul de Buna-Speranță. Din această cauză, locul acela avea mare însemnătate, pentru-că era loc de odihnă și de aprovizionare pentru călătorii cari trebuiau să meargă câte trei și patru luni, până să ajungă din Europa în India.

Olandezii sunt un popor mic, pentru-că nu numără mai mult de cinci milioane de su-

flete. Ei însă sunt oameni foarte harnici, stăruitori în ceea-ce întreprind, negustori pricepuți și economi; dar' mai ales își iubesc țeara și neatințarea mai mult decât se poate spune.

Când oamenii acestia s'au înmulțit prea mult în țeara lor, Olandezii nu au așteptat să-și ajungă sărăcia, ci au pornit să facă negoț prin țările cele mai depărtate. Pe atunci mai ales, adevărat acum vre-o două-trei sute de ani, negoțul cel mai mare se făcea cu India și cu insulele vecine, pentru-că de pe acolo se aducea în Europa tot felul de lucruri, cari aci nu se fac. Olandezii au cucerit dar' mai multe din acele insule din cele mai mari și mai bogate, și mulți din ei s'au așezat acolo, formând colonii.

Dar', după-cum am spus, drumul din Olanda până în India era pe atunci foarte lung, greu și primejdios. De aceea, Olandezii s'au așezat și pe lângă capul de Bună-Speranță, și au făcut acolo orașul Cap, unde corăbierii lor găsiu în lunga lor călătorie, odihnă și întărire.

Orașul acesta a fost începutul uneia din cele mai înfloritoare din coloniile olandeze. Până pe la anul 1700, o mulțime de țărani olandezi se așezară prin tinutul de prin prejur, și-și formară moși, pe cari le îngrijau cu

multă pricepere, și creșteau nenumărate capete de vite.

Trecură o sută de ani în liniște, până veni războaietele cele mari ale lui Napoleon, în cari a fost amestecată Europa întreagă. În timpul lor, Francezii supuseră Olanda și o stăpâniră vre-o 6 ani. Atunci Englezii, cari ochiau de demult coloniile olandeze, puseră mâna pe ele, sub cuvânt să nu le lase să cadă în mâna Francezilor. Printre ele, ei se făcură stăpâni și pe colonia capului de Bună-Speranță.

Când Napoleon fu învins, Olanda își recăpătă neatințarea, și Englezii fură siliți să-și dea înapoi și coloniile ei. Nu voinde însă în nici un chip să lase din mână colonia Capului, care și pentru ei avea un preț nespun de când apucaseră a-și supune mai toată India.

Aceasta a fost o faptă necinstită din partea Englezilor, de a despoia pe Olandezi de o colonie care era făptuirea lor, și dreapta lor proprietate.

Dar' atunci s'a întâmplat un lucru minunat.

După-cum am spus, în colonia Capului se așezară o mulțime de Olandezi, cultivatori de pământ și crescători de vite. Ei își ziceau Boers, după un cuvânt olandez, care însemnează țărani.

garia, dar' Maghiarii nu-'i înțeleg și de aci neîncrederea. Să vină însă Maghiarii printre Croați și să le studieze sentimentele! Au urmat îmbrățișeri, aplause și pupături de înfrățire, întocmai ca la — *Arad*.

De altfel »înfrățirea« aceasta n'are nici o însemnătate, nici măcar cât cea dela *Arad*. *Drohobeczky*, episcop al Croaților gr.-cat. e un Rutean maghiarizat, importat acolo de guvernul maghiar, din Eperjes!

Votarea în comună. Știm că votarea la alegerile de deputați pentru dietă se face în orașe, unde se duc și alegătorii din cercuri. Cercurile aceste însă sunt așa făcute anume, încât mai nicăiri Români nu pot avea majoritatea. Nedreptatea împărțirii cercurilor de alegere asemenea este o cauză, pentru care Români trebuie să stea în pasivitate. Văd și Maghiarii, că împărțirea cercurilor e nedreaptă, de aceea își bat capul să facă schimbări.

Acum mai nou foaia »*Pesti Hirlep*« scriind despre acest lucru, zice că ar fi bine să se introducă modul de alegere englez, în înțelesul căruia, în comunele cu cel puțin 100 alegători, votarea se face în comună, ear' unde sunt mai puțini alegători, se formează un cerc de votare, din mai multe comune, așa însă, că nici un alegător să nu facă un drum mai lung până la locul de votare decât de trei kilometri.

De peste săptămână.

Dieta țerei.

Luni, în 30 Octomvrie n. s'a deschis dieta ungară, având a statorî »budgetul«, adică socoata venitelor și cheltuelilor pentru anul viitor. Dar' cum până la sfârșitul anului de față nu e nădejde a se pute trece peste această statorire a budgetului, venind și alte lucrări mai grabnice înainte, — dieta va da imputernicire guvernului a folosi venitele și a da plătirile în cele dintâiu 3 luni ale anului viitor, după măsura lor din anul de față.

Din Austria.

În Austria înverșunarea Cehilor din Boemia și Moravia contra Nemților, pentru pricina folosirii *limbei*, e încă tot mare. În orașul Halleschau s'a întâmplat o încăierare sângeroasă între Cehi și poliția nemțească,

Când Englezii puseră stăpânire pe țeara lor, Buriile voră mai bine să o părăsească, decât să rămână robi la străini. Ei își strinseră tot ce aveau, își adunară vitele și plecară cu totul spre mează-noapte, trecând peste riul Orange. Acolo dădură peste o țeară întinsă, încă necuprinsă de Englezi. Ei se așezară într'insa și înființară *Republica Orange*.

Englezii, în lăcomia lor, nu-'i lăsară în pace nici acolo, ci voră să-'i supue. Însă Buriile se apără, și deși erau numai o mână de oameni, deși nu erau învățați cu meseria războiului și nici arme destule nu aveau, ei bătură mai întâiu pe Englezi. Acestia însă, fiind cu mult mai mulți și mai bine înarmați, îi răzbură în cele din urmă, așa că la 1848 Republica Orange trebui să se recunoască și ea ca supusă puterii englezești.

Atunci se întâmplă din nou, ceea-ce se mai întâmplase încă odată cu câțiva ani mai înainte. Buriile își adunară din nou tot avutul lor, și plecară earăși să-'i caute o altă țeară, unde să trăească neatârnați. Ei merseră tot mai spre mează-noapte, trecură peste riul Vaal, și înființară *Republica Transvaalului*, în niște pustietăți, de unde goniră pe sâlbatecii cari le stăpâneau mai înainte.

De astă-dată neînfrânta lor tărie de suflet își avu răsplata. Englezii nu mai avură cu-

asemenea la Wșetin, unde gendarmii au trebuit să tragă gloanțe în mulțimea ce se revoltase asupra stăpânirii nemțești. Au rămas morți pe loc 2 oameni, ear' 17 luptându-se cu moartea!

Turburările încep a fi îndreptate mai ales contra Jidanilor, cari ațită pe Nemți contra Cehilor, cum ațită aici la noi pe Unguri împotriva noastră!

Și într'un fel și într'altul, Cehii se dovedesc lumei de nou și de nou ca un popor voinic, ce te lovește cu tărie și el, și se aruncă și în gura morței, când te atingi de drepturile lui, și nu stă mulcom, lăsând să-'l calci pe cap cum vrei!

Principele Carol.

Micul și de toți iubitul principe Carol, nepotul M. Sale Regelui Carol, fiu al moștenitorului de tron român Ferdinand, — mulțumită lui Dumnezeu, e trecut peste primejdia cea mare cu boala ce-'l-a lovit. Merge repede spre însănătoșare. Așa ne spun vestile din Țeară.

Dela Roma.

Frumoasa faptă a încoronării columnei lui Traian prin Români la Roma, a pus în mișcare multe inimi ale fraților nostri de sânge, și ei 'și-au arătat bucuria și dragostea pentru noi, care de care. Așa între altele, în ziua sărbării din Roma, doi medici de frunte din cetatea lui Romul și Rem, au trimis fraților îndepărtați în Răsărit, Românilor, la București următoarea telegramă mult grăitoare:

»Astăzi, când *Românii* își afirmă *latinitatea* în Forul lui Traian, noi, admiratori ai unui exemplu de atâta bărbăție cetățenească și în adevăr romană, trimitem urări pentru patria comună *fraților* necunoscuți, dar' *din inimă foarte iubii*. Salutare!«

Dr. Carlo Rossi. Dr. V. Bernabai.

Din Bucovina.

Pe 30 Octomvrie n. a fost convocată în Bucovina o mare adunare a preoțimei gr.-or. române, în care 'și-a arătat hotărâta dorință, ca Metropolitul Ciupercovici (care e slăbănog din fire și e un instrument în mâna stăpânirii), să iee și el în apărare preoțimea ce o păstorește contra atacurilor ce îi vin ei și poporului român, dela cei dela putere.

E frumos dela preoțimea bucovineană că se hotărăște la astfel de pași bărbătești,

rajul a 'i mai urmări și acolo, și Buriile puseră în sfârșit să trăească liniștiți și liberi în țeara cea nouă, pe care 'și-o făcuseră. Ba încă, peste câțiva ani, la 1854, Englezii fură siliți să lase liberi și pe cei din Republica Orange, așa că vitejii țărani, cari voiseră mai bine să-'i iee lumea în cap, decât să se supue străinilor, avură acum două țeri, în cari erau pe deplin stăpâni.

Spre nenorocirea lor însă, s'a întâmplat că la 1870 se descoperă în Republica Orange o mină (baie) foarte bogată de diamante, ear' la 1873 alta și mai bogată, de aur, în Transvaal.

Alții ar fi mulțumit lui Dumnezeu să li-se trimită așa bogății nemăsurate; dar' Buriile blăstămară. Ei nu alergau după averi mari. Ei se mulțumeau să trăească în sărăcie, din ceea-ce scoteau de pe moșia și dela vitele lor, și nu erau bucuroși de aur și de diamante, cari, știau ei, că avea să le aducă pe cap o droaie de oameni fără căpătâiu din lumea întregă.

Și așa a și fost în adevăr. Nu trecu nici anul dela descoperirea minelor, și eacă o mulțime de oameni de toate neamurile, cari nu erau în stare să-'i câștige vieța prin

chiar și față cu Metropolitul seu și cu guvernul țerei, când vede că de acolo suflă vânt rece pentru poporul ce-'i e încredințat!

Griji mari.

Conducătorii și credincioșii bisericii gr.-cat. române sunt cuprinși de griji mari.

Romano-catolicii unguri umblă să facă plăți preoțimei romano-catolice, dar' cu o cale vreau să tragă sub un coperiș cu ei și pe *greco-catolici*, îndeosebi ar dori să-'i vadă trași pe Români de această confesiune. Li-ar da și lor ceva fărmituri din bogata lor masă, ca în schimb să aibă un mare amestec în trebile de conducere ale bisericii lor. Intre altele ar vrea ca Metropolit la Blaj să nu mai ajungă acela pe care îl dorește și alege preoțimea, ci pe cine îl va cere Metropolitul-primat ungur catolic din Kalocea.

Credincioșii gr.-cat. sunt tare îngrijați. S'a pornit o mișcare în cler și popor pentru ținerea marelui sinod la Blaj, în 22 Noemvrie n., la care iau parte preoți din toată metropolia unită și care se arete care e dorința credincioșilor lor, — și aceasta se arată a fi, că *la nici o întâmplare amestecul străin să nu se primească*, mai bine să se rupă de tot de cătră papistașii, cari cer atâta umilire dela o biserică ce s'a unit în ale credinței cu ei.

La sinodul din 22 Noemvrie vor lua parte din fiecare protopopiat protopopul cu un preot ales de ceialalți, lângă el

Tractele protopopești țin acuma sinoade, în cari își arată dorința și aleg câte un deputat (preot) pentru sinodul din Blaj. La sinoadele protopopești din Turda și Ibașfalău s'au ales de deputați: în Turda preotul *Nicolau Rațiu* (Tritiul-inferior), în Ibașfalău *Teodor Borza* (Valhid). Ambele sinoade au protestat contra nisuinței de a se contopi biserică unită cu cea catolică. Suntem siguri, că așa vor face și celelalte tracte.

DIN LUME.

Războiul în Africa-de-mează-zi.

Buriile tot mai mult au încunjurat orașul *Ladysmith* și, după mai multe ciocniri mai mici, s'a dat zilele trecute o luptă mai mare.

munca lor cinstită, se năpustiră în Orange și Transvaal.

Dar' ceea-ce este mai rău, este că lăcomia nesăturată a Englezilor s'a deșteptat din nou, când au aflat că în țeara Burilor s'a descoperit așa mari avuții. Ei de atunci 'și-au pus în minte să facă tot ce vor pute, ca să pună mâna pe dinsele.

Mai întâiu au despoiat pe cei din Orange de partea din țeara lor unde se aflau diamantele. Ei au făcut aceasta în chipul cel mai nedrept, fără-ca Buriile să fi făcut cel mai mic lucru, care să fi dat dreptul Englezilor de a-'i ataca. Acestia însă, numai pentru-că erau cei mai tari, nu s'au sfiit să-'i despoie de avutul lor. Dar' Buriile au fost mai cuminiți decât Englezii. Ei 'i-au lăsat să iee diamantele, și s'au mulțumit să-'i păstreze mai departe liniștea și neatârnația lor.

Mai târziu, la 1881, Englezii căutară ceartă și celor din Transvaal, cu gândul să le supue țeara, împreună cu minele ei de aur. Dar' Buriile se înarmară cu toții, și deși erau puțini de tot, dreptatea lor și groaza ce aveau de a fi robiți 'i-a întărit așa de mult, încât bătură de stinseră pe Englezi în trei bătălii mari.

Eată cum s'au petrecut lucrurile:

Englezii bătuți.

Dela *Ladysmith* vine știrea, că Englezii în o mare luptă au fost învinși și strîmtorați în oraș.

Lupta s'a întemplat în 30 Oct. Deja de cu noapte combatanții s'au așezat în linie de bătaie, ear' atacul s'a început la 5 ore dimineața. Burii s'au aruncat cu mare vehemență mai întâiu asupra aripei stînge a Englezilor, care era mai slabă și în curînd au risipit-o, luându-i toate tunurile campestre. După aceea au atacat cu toată puterea centrul și aripa dreaptă. Generalul *White*, vîzînd că dușmanul e superior, a dat ordin de retragere. Trupele au intrat în oraș sub scutul focului de artilerie și urmărite de Buri. Lupta a durat patru ore. Perderile sînt mari de ambe părțile, dar' până acum precis nu se știu.

2000 de prizonieri.

Generalul *White* a raportat guvernului între altele, că o trupă constătoare din un batalion de vînători irici, un batalion din regimentul de Gloucestershire și o baterie campestră, trimisă întru apărarea aripei stînge, după-ce a suferit mari pierderi, a fost silită să capituleze și a fost luată în captivitate. Numărul prizonierilor este 2000, între cari 42 de oficeri.

Generalul *White* și-a încheiat raportul astfel:

— Eu sînt răspunzător pentru cele întîmplate. Poziția noastră a fost nefavorabilă.

Din Londra se anunță, că acolo se svonește, că generalul *White* va fi rechemat și dat în judecată.

Din Londra.

În urma știrilor despre înfrîngerea Englezilor la *Ladysmith*, în Londra, capitala Angliei, e mare ferbere. Foile sfătuesc poporul să fie liniștit, dar' atacă stăpînirea învinovățindu-o pentru pierderile suferite. Englezii se tem, că în urma învingerilor Burilor, Olandezii din țeara Cap se vor răscula împotriva lor și se vor alătura la Buri.

„Valahii în Roma”.

— Din „Liga Română”. —

Sub acest titlu ne înjură Ungurii pentru „demonstrațiunile daco-romane” dela Roma. Ei, care totdeauna ne tăgăduiau că am fi coborîtorii coloniilor traiane, își închipuesc, în ignoranța lor, că punînd alătura de cuvîntul „Roma” cuvîntul „Valah” ar fi dovedit deja lipsa de temei a sîrbărilor din capitala de odinioară a imperiului roman. Căci,

Întemplantă aceasta a mai rîcorit capul Englezilor, și i-a făcut să vadă, că nu se supun lesne niște oameni, cari ori-cît ar fi de puțini și săraci, sînt hotărîți să moară mai bine decît să-și lase țeara pradă lăcomiei neomenoase a străinilor. Dar' tot gîndeau ei că mai tîrziu se-și mai încerce norocul.

Acum trei ani, un Englez, Dr. Jameson, adună o ceată de oameni fără căpătău, și fără să declare războiu, intră pe neașteptate în Transvaal și cercă să pună mîna pe minele de aur. Această încercare mișească fu pedepsită repede și bine. Boerii se ridicară până în trei zile, încunjurară pe Jameson și pe ai lui, omorîră o parte din ei, ear' pe toți ceialalți, împreună cu Jameson, îi prinseră.

S'ar fi convenit ca un popor mare cum sînt Englezii, să nu fi luat partea lui Jameson într'o încercare ca aceasta, care nu se cade să aibă loc între popoare luminate. Dar' ei îi luară apărarea, ceea-ce dovedește că Jameson nu făcuse fapta lui decît cu știrea și învoirea Englezilor. Din astă cauză, Boerii fură siliți să dea drumul lui Jameson și la ai lui, fără să-și pedepsească, precum li-se convenia.

(Va urma).

după a lor închipuire maghiară e lămurit, că sau suntem Valahi sau Români; de oare-ce însă noi sîntem într'adevăr Valahi, — cine ar pută tăgădui aceasta? — noi nu putem fi Români, zic foile ungurești.

Raționamentul acesta e tocmai așa ca-și-cînd ai zice că de giaba își zic Nemții în limba lor „Deutsch”, ei nu sînt decît Nemți și pace bună!

Așa se judecă chestii de etnografie și istorie prin cărcimile dela *Checi-chemet*, și tot așa și în presa ungurească. Dar' deși Ungurii sînt atît de grei la cap, noi tot ținem să le explicăm chestia, rămînd că dacă nu ne-or înțelege ei, să ne înțeleagă măcar alții.

Noi ne-am numit totdeauna *Români*, nici-odată Tătari, Slavi, Unguri sau altfel. Una la mîna. Aceia cărora Traian le-a fost împărat și cari stăpîneau în vechime Italia și toată lumea atunci cunoscută și cari vorbeau limba latină, se numiau pe sine „Romani”.

Pricepi *Ioșka*? Tot nu pricepi? Ascultă dară: Voi ne ziceați întotdeauna „Oláh”, adică Valah. Așa este. Dar' și pe Italiieni tot cam așa îi numeați și îi numiți, adică „Olasz”, adică tot Valahi. Firește. Acest cuvînt de „Valah” (sau *Oláh* și *Olasz* în limba voastră) înseamnă un popor de origină romană. Nemții d. p. numesc pe Italiieni *Walsch* și pe Români *Walach*, tocmai pentru-că și unii și alții se trag din Roma-Cetate.

Tot nu te-ai lămurit încă, *Ioșka*? Noa dar' du-tye la *Checi-chemet*!

Din pildele altora.

Curagioșii Italiieni.

Orașul *Fiume* e un oraș locuit aproape numai de Italiieni. Cade însă pe pămînt ce se ține de coroana ungară. Orașul are drepturile sale de neatîrnare între granițele cărora Italiienii s'au putut desvolta foarte bine ca popor, ca naționalitate. Anumite treburi și-le chivernissește și regulează el singur și numai anumite legi aduse de dieta din Pesta, îl privesc și pe acest oraș și și acestea numai într-un-cît la aducerea lor s'a cerut părerea și sfatul reprezentanților orașului.

Guvernul unguresc, jaluz de această neatîrnare a orașului italian, a cercat mai acum doi ani și anul trecut, să spargă zidurile lui de apărare de drept. A început să dea porunci, că cutare și cutare lucru ce se întemplă în țeară, are să se întemple și în *Fiume* așa!

Atît le-a trebuit Italiienilor! Ei, popor de viță latină și cunoscut de cel

mai aprins de sânge, și mîndru, să se lase așa ușor călcat pe cap de Unguri!

Ca un cuib de lei și pui de lei, au sărit vîzînd amestecul străin în treburi de-ale lor, și prin reprezentanța lor comunală au protestat contra volniciei ungurești și au spus că n'au să se supună!

Guvernul unguresc călcat pe ochiul de gîină, s'a aprins, și de loc a declarat disolvată reprezentanța, rînduind alegeri noue și silind toate petritele, doară alege în reprezentanță alți oameni cari să-și asculte.

Dar' așa! Italiienii nu-s... Români cari să tremure un sat întreg de frică unui „notarësh”: ei s'au ridicat ca un singur și au ales în reprezentanță tot pe cei vechi și primar tot pe cel vechiu, lăpădat de guvernul pestan.

Noua reprezentanță a spus de nou: nu mă supun! A fost de nou disolvată (risipită) prin poruncă ungurească! A fost aleasă a doua-ora, ba și a treia oară.

Și a vîzut guvernul că aci nu-i de-a merge cu puterea și prostia, că și-a dat de oameni, și a tăcut deodată, și n'a mai zis nimic despre *Fiumani*, — și numai acum se vorbește și scrie de nou, cînd lumea aproape a uitat aprinderile din trecut, acum se reia desbateră, și se scrie că guvernul e gata de — „pace”, va cerca să se înțeleagă cu sîngioșii Italiieni, cerînd să mai lase și ei din cererile lor, că mai lasă și el! numai să fie liniște și bine.

Și Italiienii nu mult vor lăsa, dar' va lăsa guvernul tot, pentru-că cu bărbății eroi, nu merge așa ușor să-și calci pe capuri și să le rupi din drepturile lor.

O nouă Reuniune economică.

Din *Orăștie* ne a venit zilele aceste o știre îmbucurătoare: se întemeiază o nouă însoțire pentru binele țeranilor o nouă Reuniune română agronomică. Reuniunea din *Orăștie* este a doua Reuniune de acest fel. Cea dintăiu este Reuniunea din *Sibiu*, care tocmai acum a aranjat aici în *Sibiu* cele două esposiți frumoase, de pînă și de vite. Știind, ce mari foloase a adus Reuniunea din *Sibiu* țeranilor noștri din acest comitat, ne cuprinde o mare bucurie vîzînd întemeierea unei astfel de Reuniuni la *Orăștie*, care de sigur numai bine poate să aducă țeranului român din acele părți. Atragem deci luarea aminte a Românilor din jurul *Orăștiei* și din întreg comitatul *Hunedoarei* asupra noiei Reuniuni și-i rugăm să o spriginească și îmbrățișeze cu căldură, ceea-ce numai spre binele și folosul lor va fi. Statutele noiei Reuniuni sînt întărite și pe ieri, Sâmbătă a fost conchemată adunarea de constituire.

Cine ce seamănă — seceră.

Povestire de Ioan Bochiș, preot în Borșa.

(Urmare și fine).

Împăcarea sinceră a lui Grigore cu Dumnezeu a împăcat și locuitorii din *Pădureni*. Pe economii din sat i-au cuprins o greață, că un pîgân se întreca moștean în casa și moșia unui om de cînste, cum a fost Stoica Ioan și părinții lui din neam în neam, și că un *Jidan* se le fie lor acuma consătean și stăpîn. S'au adunat gazdele din sat la un sfat, și după o înțeleaptă și creștinească judecată, s'au hotărît, că trei consăteni din cei mai bune gazde, dacă și Grigore se va învoi — îi vor plăti toată datoria *Jidanului*. Pe Grigore și părinții lui îi lasă în casă și moșie, numai el, adică Grigore, casa și moșia să o întabuleze pe unul din trei, și el să se îndatorască a plăti cinci la sută după banii plătiți la *Jidan*, până-cînd va fi în stare să plătească toată datoria.

Cei trei îi dau drept lui Grigore să lucre moșia sa, așa cît să plătească nu numai cămăta, ci să scărțească și din capital.

Acuma a vîzut Grigore, cari sînt prietenii cei adevărați și cu lacrimi în ochi a subscris toate documentele de lipsă.

Așa au scos gazdele din *Pădureni* pe un creștin cu o vieță nu prea cinstită din ghiarele unui *Jidan* cămătar, și i-au mîntuit moșia din mîna unei lipitori, cari se nisuesc a scoate pe Român din toată agoniseala lui și să-și facă slugă. Au arătat *Pădurenii*, că ce poate face un sat, cînd pun umăr la umăr la olaltă, și cum s'ar pută mîntui multe moșii românești ca să nu ajungă prin ușurința unora în mîna de *Jidan*.

Grigore și Floarea după atâtea necazuri petrecute, de ce s'au făgăduit înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor și-au ținut cuvîntul. Pe bătrîni nu i-au supărat, ci pe întrecute umblau cum se le facă pe voe. Economia prin sîrguință și păstrare o au pus earăși în rînd bun, așa cît la 10 ani toată datoria o au plătit. Banul cel dintăiu, care le-a trecut dela plățirea datoriei l-au pus la o parte, cu gînd că vor aduna o sumuță frumoasă, cu care în locul de prăpastie, unde era să se osîndească Grigore — spre mulțumită lui Dumnezeu să ri-

Eată de altcum ce ne scrie corespondentul nostru din Orăștie despre noua inițiere:

Orăștie, 31 Oct. c.

Românii din Orăștie și jur vor porii zilele aceste o lucrare însemnată spre binele poporului agricultor și pentru lățirea negoțului și meseriilor la noi Românii.

E vorba de »Reuniunea economică« a cărei înființare se hotărîse acum doi ani și jumătate. La o consfătuire frățească asupra ideii înființării unei atari Reuniuni, fusese chemată inteligența română din Orăștie și jur și ea a venit și ascultând espunerile ce 'i-s'au făcut, a salutat cu însuflețire ideea și a însărcinat biuroul consfătuirei să înainteze ministrului statutele, pe cari dl Dr. I. Mihu, inițiatorul mișcării le prezentase deja în proiect aci, spre trebuincioasa vidimare, după care să fie conchemată adunarea de constituire. Aprobarea statutelor a cerut timp mult, fiind odată reieptate pentru cuvântul »română« pus în titlu; au întervenit apoi alte pedeci și așa lucrul s'a aminat până acum.

În toamna de față Românii orăștieni cred timpul potrivit pentru a începe activitatea »Reuniunii lor economice«. Aud că în timpul cel mai scurt va fi convocată adunarea generală de constituire, care își va alege organul seu executiv: comitetul și funcționarii, și se vor pune apoi pe lucru în înțelesul statutelor și a programului de lucrare a Reuniunii.

Programul de lucrare al Reuniunii e, în cadrul statutelor, mare și frumos: se va deda în întâia linie grijilor poporului agricol, cercând să-l călăuzească spre o mai rațională cultivare a pământului și a vitelor și o valorisare mai bună a roadelor aceleia, înființând spre acest scop tovărășii agricole prin comune, aranjând esposiții etc. (cam după modelul »Reuniunii române de agricultură din com. Sibiiului«), — dar' interesându-se mai departe de răspândirea comerțului printre oamenii noștri, apoi stăruind și pentru îmbrățișarea meseriilor de către fiii poporului nostru.

dice o cruce frumoasă, — arma contra ispitelor diavolului.

Părinții lui Grigore această bucurie nu o au ajuns, pentru-că lelea. Anuță după însănoșarea lui Grigore a căzut la pat și pe vremea când s'au copt grânele 'și-a dat sufletul.

Bătrânul Stoica a trăit încă câțiva ani, apoi și el s'a mutat la o viață mai cu tigneală, decât cum a avut aici pe pământ. Înainte de moarte 'și-a chemat pe ficiorul seu și pe nora la pat, și le-a legat de suflet, că de pe calea cea bună și creștinească să nu alunece nici unul, să fie mulțumitori către tot satul și mai ales către binefăcătorii lor, să nu creadă nici-când la Jidovi, aducându-le încă odată aminte: »Că cine ce seamănă, aceea și seceră«.

Întru pomenirea bătrânilor, Grigore a ridicat o cruce frumoasă de peatră la mormânt și a scris pe cruce anul nașterii și al morții la amândoi, ear' sub această scrisoare a lăsat să se taie în peatră vorbele drepte: »Cine ce seamănă, aceea și seceră«.

În scopul acesta comitetul înșuși va fi cam așa ales, ca jumătate (6) să se preocupe îndeosebi de trebile agricole, ceealaltă jumătate să urmărească starea și dezvoltarea negoțului și a meseriilor, stăruind la poporul nostru pentru îmbrățișarea lor.

Cunoscând dorul cu care se așteaptă de poporul nostru de pe aici și de cărturarii sei, o lucrare în aceste direcțiuni — legăm frumoase nădejdi de mișcarea economică ce se va începe de această Reuniune, și dorim să-i ajute Dumnezeu a vedea cât mai curând poporul ridicat cu pași repezi spre o mai frumoasă bunăstare, căci bunăstarea e putere, și răzimat pe bunăstare, mai cu curaj și mai cu tari arme în mâni poate pași ca și ori-ce om, ori-ce popor și pe terenul doririlor sale mai ideale, mai înalte, și mai virtos poate nădăjdui ajungerea la țintele acelora. **Rip.**

O icoană însemnată.

Preotul — notarul — primarul.

— Vezi ilustrația. —

Pe când aceste șire vor ajunge în mâna cetitorilor noștri, va fi apărut de sub tipar și *Călimdarul Poporului*, pe anul 1900, călimdarul cel bine cunoscut de toți. Va fi frumos de tot călimdarul acesta, pe anul 1900, frumos, cum n'a mai fost nici-odată, plin de lucruri bune de cetit, și împodobit cu mândre icoane românești.

Nu vom spune de acum tot ce se cuprinde în călimdarul de pe anul 1900. Vom lăsa mai bine, ca iubiiții noștri cetitori, cari se vor grăbi a-l cumpăra, să aibă deodată cu bogatul și mândrul călimdar, și o plăcută surprindere...

Ar fi și greu să înșirăm de acum scrierile, — de *Coșbuc* și *Carmen Sylva*, regiile poeziei noastre, — cari se vor pute ceti în *Călimdarul Poporului* — și toate încreștăturile »*Răvașului nostru*«, și toate poeziile și ilustrațiunile,.... ce se vor găsi în el. Dar' chiar de le-am pute spune, nu le-am spune, anume ca cei-ce-l vor cumpăra să simtă deodată, întregă și deplină, toată plăcerea aceea sufletească, ce o va stîrni în inima românească *Călimdarul Poporului* nostru.

Un lucru putem spune de acum: În est-an toate vor fi noue în *Călimdarul Poporului*, și ilustrațiunile, și doinele, și *Răvașele*, până și literile. Și va mai fi o noutate și mai mare, — de care însă nici nu pomenim acum...

Numai una rămâne tot cea veche, cea cunoscută: *icoana din fruntea călimdarului* — icoana aceea însemnată, tuturor cunoscută, care din mică pruncie însoțește, ca o mamă bună pe acest flăcăiaș de *Călimdar*, care acum intră într'al 16-lea an al frumoasei sale vieți...

Această icoană singură a rămas neschimbată în *Călimdarul* nostru, și așa va rămâne credem totdeauna.

Dar' ce înseamnă această icoană, de care poate unii s'au și săturat, atâta au văzut-o ani de-arindul.

Eată ce vrem să vă spunem acum:

Nu e o inchipuire numai icoana aceasta ci e o icoană adevăratdin viață. E *veche*, dar' e scoasă din viața noastră așa fel cât rămâne totdeauna nouă și așa de plină de învățături, încât vrednică e să treacă din an în an cu *Călimdarul Poporului*, prin lume, ca o dulce amintire a unor vremuri mai bune.

Vedeți cum stau la poartă într'o zi de sărbătoare... Părintele se uită în carte și ceialți doi așteaptă să le spună cuvântul adevărului...

Preotul este părintele *Nicolae Răchitan*, din Galeș, care a răposat în Domnul, la 1895. Odihnească în pace, că amintirea lui, legată de acest iubit călimdar, va trăi în veci.

Românașul din mijloc, care stă gândit, cu mâinile în șolduri, așteptând cuvântul de pe buzele preotului este *Ioan Popa*, stăpânul casei, la a cărei poartă îi vedem așezăți, pe atunci *primar* al satului Galeș. Trăește și acum, cu mulți ani pe umeri, și cu multă cinste încunjurat în mijlocul sătenilor sei. A fost și e om de omenie, și creștin bun. Crucea care așa de frumos strălucește tăiată în stîlpul porții sale 'i-a fost călăuză vieții, și n'a rătăcit.

Al treilea este — mirați-vă — notarul din Galeș, răposatul *Ioan Sas*, mort la 1885.

Eată treimea satului: *popa*, *notarul*, *primarul*; toți la un loc, frățește, creștinește, în bună înțelegere, la sfat și la vorbă bună. Într'adevăr rară icoană în lumea de azi!

Trei fruntași conducători ai poporului din comună, toți trei Români, toți trei în portul mândru românesc, — unul chiar în opinci — și toți trei în bună înțelegere unul cu altul, după-cum ni-i arată chipul. Numai dascălul de n'ar lipsi, atunci toți fruntașii cărmuitori ar fi de față.

Lucrul s'a întâmplat așa. Era prin anii 1866—67, pe atunci nu era încă așa în putere domnia ungurească, era numai la început. Și pe aici prin jurul Sibiiului (Galeșul e lângă Seliște, aproape de Sibiiu), nu se simțea nimic din silnicia maghiarisării, care acum a înveninat viața tuturor popoarelor în întregă țeara. Era o lume bună românească pe atunci în toate părțile românești; eată în Galeș era notar *Ioan Sas*, care se purta îmbrăcat românește.

Într'o zi părintele *Răchitan* a fost chemat la un bolnav să-l cetească. Când se întorcea către casă zărește pe primar în poartă, se oprește la un scaun de odihnă și la o vorbă bună. Peste uliță locuia notarul, care văzând pe părintele cu primarul, își ia bețișorul amănă și ese în povești. Așa se sfătuiau ei una alta, poate în trebile de obște, când eată trece un Neamț din Sibiiu, care era fotograf, și-l chema Glatz. Neamțul isteț află că cine sînt domni dela poartă, și de dragul frumoasei priveliști, pe care îndată a înțeles-o, se dă și-i fotografiează.

Astfel s'a făcut de ni-s'a păstrat o vedere pe atât de mult zicătoare, pe cât de rară, cum e aceasta. Căci unde mai vezi azi comună românească unde notarul să fie Român, și să se aibă bine și cu popa și cu primarul?

Când s'a înființat *Călimdarul Poporului*, la 1885, dl *Ioan Bechnitz* — D-zeu să-l odihnească, că a murit — a avut bunul gând să pună icoana aceasta în fruntea *Călimdarului*.

Și ce potrivire minunată!

Ea ne spune, că așa trebuie să fie în fiecare comună: primarul și notarul în jurul preotului, cu bun sfat și bună înțelegere să cărmuiască trebile comunei. Și toți să fie Români, Români buni și cu tragere de inimă către popor. Și toți să iubească cartea și învățătura, și să o lățească în popor, ca să se lumineze și să-și cunoască drepturile și datorințele sale.

Ear' unde nu ar fi așa, poporul să lupte, ca așa să fie.

Eată ce ne învață icoana însemnată din fruntea *Călimdarului Poporului*. — Să luăm aminte!

Dascălul.

PARTEA ECONOMICĂ.

Pășunatul de toamnă al vitelor.

Pășunatul vitelor în câmp este cel mai vechiu și totodată și cel mai ușor mod de nutriție, de oare-ce și numai un om singur poate să nutrească un număr mai mare de vite, decât când acelea se nutresc în grajd.

Plugul și sapa au tot strimtorat pășunatul de peste primăvară și vară, așa că singura toamnă poate da o pășune mai bogată vitelor, care însă îndeobște nu prea ține mult, cu deosebire când sunt ploii, de aceea mai mult se calcă, decât se paște.

În câmpurile comasate, nici chiar toamna nu poate da vitelor o pășune mai bună, parte pentru-că pământul arător se seamănă cu sămănături de toamnă, parte pentru-că se ogořește pentru sămănăturile de primăvară, ear' fâneațele cosite câte-odată sau de două-ori, puțină iarbă mai au pe ele. Astfel cu drept cuvânt se aude zicându-se în câmpurile comasate: »că vitele ierneză și vara«.

Deși unii economi de vite susțin, că pășunatul vitelor în câmp, nu este așa de prețios ca nutriția acelor în grajd, totuși astăzi este pe deplin constatat, că pășunatul din câmp, dacă acela este destul de bogat în arbă, este mai avantajos din mai multe puncte de vedere.

Pășunatul vitelor în câmp, dă acelor puțința de a se pute mișca în aerul liber și sănătos, care le întărește, oțelește și ferește de multe boale. Pășunatul din câmp, în cele mai multe cazuri dă vitelor atâta nutreț, de cât au ele trebuință ca să se poată sătura. Nutrețul acela și-l aleg ele în dragă voea lor de pe unde le place, pe când în grajd sunt silite să mănânce numai aceea ce le dă economul.

Nutrețul din câmp nici nu este așa de scump, ca cel din grajd. Vitele mînate la pășune sînt mai dedate și cu schimbările atmosferice, sînt mai vioaie și mai tari, ca cele ținute și crescute numai în grajd. Cu deosebire pentru vitele tinere pășunatul în câmp este de neapărată trebuință pentru dezvoltarea trupului lor.

Un pășunat bun de vite trebuie să întrunească și anumite recerînțe, fără de cari acela nu poate corăspunde aievea scopului hotărît.

Mai întăiu acela trebuie să fie bogat în iarbă. Aceasta nu trebuie să fie numai de un fel (specie), ci de mai multe feluri. Pământul se conține umezeala de lipsă, ca iarba mîncată de vite, se poată crește cât mai curînd.

Un pășunat bun de vite, se nu fie lipsit de apă bună și curată, cu care să se poată adăpa vitele când le este sete. Primăvara când iarba e destul de crudă și conține multă apă în sine, vitele nu o prea beau, dar' peste vară și toamnă, când aceea a îmbătrînit și conține multă materie uscată, trebuie adăpate cât mai des.

Într'un pășunat bun de vite, se nu lipsească nici unii arbori mai mari, sub cari să se poată adăposti vitele pe timpul căldurilor, vînturilor și tempestatilor mai mari, și de cari să se poată și scărpină când au lipsă, ear' de cumva vitele dorm și peste noapte în câmp, trebuie îngrijit, ca în nopțile ploioase

și răci, se poată fi adăpostite sub anumite șoproane închise și acoperite.

Pășunatul vitelor în câmp are pe lângă însușirile cele bune și unele scăderi. Astfel se perde partea cea mai însemnată a bălegarului fără nici un folos practic, de cumva nu se pun vitele peste noapte și la ameazi ca să zacă pe pământurile mai sărace și neroditoare. Dacă pășunatul este și ceva mai departe de comună, vitele de lucru nu sînt totdeauna la îndemîna economului, ear' în cas de boală sau primejdie, economul nu poate alerga îndată ca să le dea ajutorul de lipsă ș. a.

Pășunatul vitelor în câmp nu le poate da acelor în decursul anului întreg nutrețul de lipsă, ca să se poată pe deplin sătura. Astfel la începutul primăverii, până-când dă iarba mai bine și toamna tîrziu, vitelor dela pășune trebuie să li-se dea seara și dimineața și câte ceva nutreț uscat, ca să nu prea slabească.

Pășunatul de toamnă mai are și alte scăderi deosebite, pe cari dacă nu știe economul să le încunjure, ușor poate să i-se întempe și daună în vite. Astfel pascînd vitele iarbă cu brumă groasă pe ea, pot să capete anumite răceli sau friguri, cari le storc și slăbesc vîzînd cu ochii și în cele din urmă pot să se și prăpădească.

Vînturile și ploile răci de toamnă încă au o înrîurîță vătămătoare asupra sănătății unor vite, cum sînt de pildă bivolițele cele negre, cari avînd pîrul foarte rar, ușor se pot răci sau bolnăvi într'alt mod. De aceea pe astfel de timp e mai bine ca să se țină și nutrească acasă în grajd.

Cînd vitele nu mai află destul nutreț la pășune ca să se poată sătura deplin, atunci trebuie ținute și nutrite în grajd, căci apucînd să flămînzească tot câte puțin în fiecare zi, slăbesc, de oare-ce ele trebuie să se nutrească și încălzească din grăsimia aceea, pe care au adunat-o peste vară în trupul lor. Aceasta este pricina, că vitele pe cele mai multe locuri, la pășunatul de toamnă și întră slabe în iarnă. Întrînd apoi slabe în iarnă, abia se mai pot întrăma și pe lângă cel mai bun nutreț și grija cea mai mare, de oare-ce le mai trage și gerul o parte din grăsimia adunată în trup. Afară de acestea, pe vitele slăbite se mai prădesc și anumite insecte, cari le mai sug și molestează și ele o parte din materia nutritoare din trup.

Pășunatul vitelor pe toamnă trebuie să se facă deci, numai după-ce s'a ridicat bruma și a început a se încălzi cât de puțin aerul. Să ne ferim a scoate toamna vitele din grajdurile călduroase în vînturile și ploile prea răci, căci prin aceea noi înșine le espunem boalelor de tot felul. Tot așa să ne ferim a lăsa să doarmă vitele în nopțile cele lungi și friguroase de toamnă, în câmp, unde pe lângă altele pot să fie vătămăte și de unele fiară sălbatică.

De altcum este pe deplin constatat, că pășunatul de toamnă este foarte uscat și cu puțină vlagă în el. De aceea și vedem, că vitele sînt trîndave, leneșe și fără voe. Să ne nisuiim dar', a trece pe încetul vitele dela pășunatele de toamnă la nutriția lor în grajd, care dacă și nu este poate tocmai așa de bună și nutritoare, este mai corăspunzătoare și priincioasă sănătății lor, de oare-ce în grajduri ele au cel puțin căldura de lipsă.

I. Georgescu.

Prelegere din pomărit.

(Urmare și fine).

*Rîndurile pomilor se mergă dela nord spre sud (dela mează-noapte spre miază-zi); depărtarea rîndurilor să fie de 80, a pomilor unul de altul de 40 cm. Pământul între ei trebuie plivit tot mereu și finut în stare jilavă. Nobilitarea (numai oculare!) se începe la finea lui Iulie și ține până în ultima Septemvrie. La oculare se aleg numai mugurii mijlocii de pe crenguțele bine coapte, și mugurii sînt de a se tăia *baremi pîn' la lemn*, adică sînt de a se scoate de pe surcel cu băgare de seamă și cu toată coaja cea groasă, cât sub ei să rămîna lemnul neted.*

Ochii sînt a se așeza pe partea *vestică* a pîdurețului 3—4 cm. deasupra pământului. *Lucrul trebuie să mergă repede.*

Legarea se face cu scoartă de teiu, dar' legătura aceasta după 3—4 săptămîni trebuie delăturată; atunci trebuie făcut în partea opusă mugurelui nobil, pe altoie, o creștătură în lungul coajei, ca să se împrăstie sucii dela mugurele nobil și să nu poată porni pînă în primăvara viitoare. La finea lui Noemvrie trebuie tăiat pîdurețul, lăsându-l deasupra ochiului nobil numai ca de 10 cm. de lung, de care se leagă mai tîrziu odrasla cea proaspătă, ce ese din mugure. Care altoi nu odrăslesc în primăvară, se nobilitează atunci de voim, dar' prin copulare (mai bine în piciorul caprei). Ceara de altoit (din 500 grami rășină de brad, 100 gr. seu și 150 gr. ceară de stupi) să se folosească numai în stare fluidă călduță. *În decursul verei nu-i de-a se tăia nimic de pe pomișor; toate crengile laterale rămîn pe el; căci cu cât va ave mai multe frunze, cu atît va fi pomișorul mai puternic.*

Numai din August sau Septemvrie prindem a netezi cepurile cele cu foițe, ear' delăturarea lăstarilor laterari mai puternici se face toamna; altoii slăbuți se cioantă scurt, numai de 4—5 ochi.

În Mărțișorul anului al doilea scurțăm pomișorul atîta, pînă de unde voim să-i fie coroana (130—170 cm. dela pământ). În Mai urmează alegerea crengilor pentru coroană (un lăstar principal și 5—6 lăstărei lăturiși); ceialalți 4—6 lăstărei (crenguțe) lăturiși se taie frumos cât să gîndești că i-ai ras de pe altoi urma lor să rămîna numai ca un inelaș, cu o veriguță mică pe el. Coroanele vedem să fie frumoase, proporționate. În toamna anului al doilea dela altuire trebuie să fie pomișorii atîta de desvoltați, cât să-i putem sădî la locul, unde voim să rămîna în veci.

Pentru formarea unei pomării (pomăt) este de lipsă un loc potrivit cu poziție potrivită; locul morăștin, băltoș pururea jilav, nu e potrivit. Pe coaste plecate spre nord sînt de a se pune numai pomi văratici, pe cele înclinate spre sud se vor planta pomii ce produc poamele iernatice cele mai fine. Apoi trebuie să știm bine nimeri soiurile de pomi ce avem de a-i planta, după-cum adică e solul și poziția locului, unde-i plantăm. *Pomișorii ce-i plantăm să fie fără pic de scădere: cu rădăcini bune, cu trunchiu tare și oblu și cu coroană frumoasă! Pământul trebuie să fie lucrat foarte bine, cu deo-*

se bire rigolat, nesmintit trebuie să fie scurs de apă, adică să nu poată sta pe el apa baltă. Groapele pomilor făcute în rînduri regulate, trebuie să fie de un metru cubic cel puțin; dacă locul este plan, atunci ele nu trebuiesc să fie afunde, dar' cu atât mai largi; mai bune sînt *locurile înclinate, deloase*. Cât numai se poate, plantarea trebuie făcută din toamnă, că rădăcinuțele se vindecă numai decît și în decursul iernei se prind în pămînt. Formînd pomăria la largul — în câmp d. e. — este de neapărată trebuință par la fiecare pom; în groapă se pune mai întăiu parul și dela el spre nord pomul. Legătoarea e o răchișea (sălcuță), care o împletecim pe lângă pom și par ca un 8 culcat, dar' mai bine ca un gînj rotund. În anul întăiu se leagă numai puțin, adică nu țeapăn! Groapele trebuiesc făcute mult înainte de punerea pomilor, dar' la 2 săptămîni înainte de plantare, le astupăm eară și nu le mai destupăm pînă punem pomul. Rădăcinile nu le lăsăm mai lungi decît cere trebuința, pomul nu trebuie pus afund, ci cel puțin cu 6—8 cm. mai sus decît cum trebuie în adevăr să-i fie stătutul; *cel mai bun pămînt pe rădăcină!* După plantare trebuie udat bine. În anul prim după plantare trebuie tăiat foarte puțin din pom, numai în anul al doilea se cioantă pomii, de oare-ce ei acum odrăslesc a doua-oară. (Acum lăsăm 11 crengi în coroană!)

La culegerea poamelor încă trebuie să fim cu luare aminte; să culegem cu mîna ori cu ceva unealtă de cules, dar' să nu le batem cu băta! Coroana nu-i iertat să o lăsăm prea deasă, că atunci nu poate pomul da crengi roditoare. Pomul trebuie curățit cu diligență, ras de scoarța cea bătrână, periat și uns cu lapte de var. Iarna gunoim mai bine cu zeamă de gunoiu amestecată cu cenușe și împrăștiată pe sub coroana pomului. »Numai atunci nu folosește gunoiul la pomi, când nu li-se pune. Pămîntul trebuie ținut afănat și printre pomi, nu numai în jurul pomilor; de aceea trebuie săpat în fiecare an, ba trebuie chiar arat cu plugul printre ei, și numai unde nu ne putem apropia cu plugul, acolo săpăm cu hârlețul. Printre pomi pot fi și alte plante: cucuruz, napi, cartofi, dar' mai bine fasole și lupin. Pămîntul nu-i iertat să fie de tot acoperit de coroana pomilor, că atunci pomii au prea puțină lumină și aer, așadar pomii trebuiesc puși cât de rar.

Cam acestea sînt sfaturile estrase din prelegerea dlui Fischer; practice și lămurite sfaturi!

Oare când vom avè și noi Români reuniunile noastre economice și de pomărit?

Până acum — pare-mi-se — singur Sibiul are o astfel de Reuniune, care și face tot ce-i stă în putință, pentru luminarea țeranilor noștri. Și Doamne! bine ar fi dacă s'ar forma astfel de Reuniuni în toate centrele noastre: la Brașov, Reghin, Bistrița, Bărgău, Năsăud, Dej, Gherla, Lăpuș, Baia-mare, Sătmar, Maramureș, Beiuș, Orade, Cluj, Abrud, Bălgărad, Orăștie, Hațeg, Săbeș, Blaj ș. a. Să avem baremi atâtea Reuniuni agronomice-pomologice, câte bănci de bani avem.

Dar' dacă Reuniuni de acelea nu avem, baremi la școluțele noastre sătești de s'ar propune acest ram cum se cade, ca să se învețe și îndemne viitoarele generații a face aceea ce noi nu *vrem să facem și ce înaintașii noștri nu putură face!*

I. Pop Reteganul.

Dela espoșiția de vite din Sibiiu.

La 26 l. c. s'a ținut espoșiția de vite aranjată de »Reuniunea agricolă română din comitatul Sibiului«, unica Reuniune agricolă românească, care dă semne de viață. Espoșiția de poame se continuă încă, și eată s'a deschis și espoșiția de vite. A fost bine cercetată, deși era și mai bine, dacă nu se întempla schimbarea de termin, care pe mulți i-a încurcat. Am văzut vaci, juninci, vițele și tăurenci roșii și pistriciori de rassa pinzgau, unele mai frumoase decît altele. Au fost și câteva oi. Au fost peste 60 de esponenți.

Când am sosit eu era la 1¹/₂ d. a. Juriul era întrunit. Juriul s'a compus din următorii domni:

Inspectorul agronomic al cercului, veterinarul comitatului, profesorii Dem. Comșa și Dr. Barcianu, membrii V. Tordășianu, A. Lebu și Verzar ș. a.

Acî, după listele ce le avea fiecare a mână, au satorit a se împărți următoarele premii:

I. Pentru oi au fost premiați: cu premiul I. de 25 coroane Vasiliu Bălan din Cristian; cu 10 coroane Petru Vidrigin din Rășinari; cu 6 coroane Nicolae Șurean, învățător; cu 4 coroane Nicolae Gligor; cu 2 cor. Vasilie Pop, toți din Cristian.

II. Pentru tauri dela 1¹/₂—2 ani, cu prem. I. de 40 cor. Constanța Barcianu din Rășinari; cu 20 cor. Iosif Joandrea din Sibiiu; cu 10 cor. Dumitru Opriș, econom în Șura-mare; cu 10 cor. Niculae Vidrigin din Rășinari; cu 5 cor. Lazar Bulea din Sibiiu.

III. Pentru vaci dela 2¹/₂—8 ani, cu premiul I. de 35 coroane Alesandru Lebu din Sibiiu; cu 25 cor. Andreiu Teodor, grădinar din Sibiiu; cu 20 cor. capelanul Opriș din Șura-mare; cu 20 cor. Elena Stoianovici din Sibiiu; cu 8 cor. Ilie Gabor din Sibiiu; cu 8 cor. Stefan Restanță din Șura-mare; cu 5 cor. Vasile Chirca din Sibiiu; cu 5 cor. Ioan Radu din Turnișor; cu 10 cor. Ioan Opriș din Șura-mare; cu 5 cor. Nicolau German din Șura-mare; cu 5 cor. Elena Mohan din Sibiiu; cu 5 cor. Ana Crăciun din Sibiiu; cu 5 cor. Lazar Prașca (pentru o frumoasă vacă holandeză); cu 4 cor. Ioan Mateiu din Cristian.

IV. Pentru tăurenci și juninci, cu prem. I. de 30 cor. Andreiu Teodor din Sibiiu; cu prem. II. de 25 cor. Alesandru Lebu din Sibiiu; cu 10 cor. Dumitru Ciupea din Șura-mare; cu 6 cor. Nicolau Joandrea din Sibiiu; cu 5 cor. Ilie Popidan din Sibiiu.

V. Pentru viței și vițele, cu premiul I. de 20 cr. Alesandru Lebu din Sibiiu; cu 5 cor. Stefan Restanță din Șura-mare; cu 3 cor. Vasile Vălean din Cristian; cu 3 cor. Stefan Opriș din Șura-mare; cu 2 cor. Nicolae Banciu din Bungard.

Domnul Alesandru Lebu, care s'a învrednicit de 3 premii, în valoare de 80 coroane, declară în urmă că premiile ce i-s'au votat d-sale lasă să rămână la cassa Reuniunii române agricole spre a forma un fond de premii pentru alte espoșiții de vite.

După distribuirea premiilor avea să urmeze o prelegere de dl Tordășianu, la care însă n'am putut rămâne. Pot spune de încheiere, că esponenții merită toată lauda pentru îngrijirea cu care cultivează vitele.

R.

HIGIENĂ

Grijiți bine copiii!

(Urmare).

Alăptarea copilului se face bine, dacă se întempla cu ținerea în seamă a următoarelor:

După naștere numai după 5—6 ciasuri vine mititelul aplecat la sînul mamei sale, adică după-ce s'a odichnit nițel și el și mama de oboseala nașterii. Dacă în vremea asta copilul e neliniștit, e pentru-că va fi prea strîns în cărpe sau pus pe indoituri, și asta trebuie înlăturat, dar' nu e cum cred unele femei prea sfătoase, că doară ar fi flămînd sau i-ar veni să se curățe, și ca să-i ajute îi dau să sugă, sau herbateuri să-l ajute la curățire. Prin asta aduc în cea mai mare primejdie lăuntru, rânzucă și mațele micuțului. Cel mai bun ajutor la curățirea lui este laptele mamei, care fiind foarte gras la început, ajută mînărei noului născut. Că nu vine ușor laptele mamei în ziua dintăiu, n'are a face, copilul să fie pus să sugă, că suptul lui ajută pornirii laptelui.

Mai tîrziu, când mama nu mai șede în pat, e bine să dea copilului să sugă, șezînd ea pe scaun, dar' nici-odată să nu-i dea să sugă *umblînd* cu el prin casă, ori lucrînd ea ceva!

Înainte de alăptare, sfîrcurile țitelor trebuiesc spălate cu apă curată, pentru a se desfunda găurelele de lapte închegat în ele.

După sugere, gura copilului e bine să se spele, și anume cu o cărpică subțire înfășurată pe lângă deget și muiată în apă curată. Altfel i-se acrește în gură și-i poate pricinui chiar rane.

Copilul să sugă totdeauna din amîndouă țitele, nu numai din una. Să nu fie lăsat să doarmă nici-odată cu țita în gură, că e rău și pentru copil și pentru mamă.

În întăiele zile, e bine a ajuta sugerei mititelului, apăsînd puțințel pe țita spre a ușura curgerea laptelui.

Ca să ai copil bun și liniștit, deprinde-l de mic să sugă tot la timp anumit, de regulă de 3 ori pe zi, dimineața, la ameză și seara, pînă e mic-mic, ear' noaptea nici-odată; ear' dela o săptămîna încolo, cam de 4 ori pe zi la 3—4 ciasuri, căci atîta se recere pentru-ca rânzucă lui se poată mistul laptele supt. Dacă chiar sugă și noaptea, supturile acestea să fie cât se poate de rare! Prin suptul prea des, rânza n'are timp de mistuire, se îngreună și copilul varsă și capetă mătrici (sgărciuri).

Neodihna și plînsul copilului nu totdeauna însemnează foame. Ele vin adese-ori din așternut rău, ud ori necurat, sau sgărciuri în mațe, de care copiii sugători pătinesc mult. De aceea nu trebuie să le dăm îndată mîncări ori, cum fac unele, ceva beuturi cu suc de mac ca să le facă somn, ci să vedem să înlăturăm pricina neliniștei, și dacă vedem că nu folosește și copilul e îndelung neliniștit, să chemăm un doctor.

SFATURI.

Alungarea vermilor din oalele de flori.

Este îndeobște cunoscut, că une-ori se încuibeză și vermi prin oalele de flori, cari cu timpul înmulțindu-se pot deveni stricăcioși, rozînd rădăcinile acolora. Un mijloc foarte ușor și ieftin tot-odată s'a aflat acum de curînd de cătră un cultivător de flori. Se ia anume un vas cu apă, în care se zdrobesc mai multe căstane sălbatică, cam câte opt într'un litru de apă. Acelea se lasă acolo timp de 24 ore, pînă-când adică se face un fel de argăseală tare din ele, care florilor nu le strică nimic, dar' vermiu udati cu apa aceea toți mor acolo în pămînt, sau es la suprafață și aci mor.

Știri economice.

Premiu nou la expoziția de poame
D-nul avocat Dr. **A. Frâncu**, atât de simpatie și generos, a ținut să dăruiască pe seama expoziției de poame o piesă de *10 coroane în aur* drept premiu. Fapta dlui Dr. Frâncu merită deosebită recunoștință și imitare. Premiul dlui Frâncu s'a dat prin juriul expoziției *corpului învățătoresc din Seliște*, drept recompensă pentru frumoasa și bogata colecție de poame adunate dela aproape 130 proprietari de acolo.

Dela expoziția de poame. Expoziția de poame a fost foarte cercetată, au încasat la 160 fl. Afară de cei amintiți în nr. trecut au vizitat-o următoarele corporațiuni:

Școala de aplicație de lângă seminarul »Andreian« din Sibiiu, sub conducerea dlui învățător Candid Popa; școala română din suburbiul Iosefin al Sibiiului, sub conducerea dlui învățător Toma Joandrea; școala română din suburbiul »Poarta-Turnului« al Sibiiului, sub conducerea dlui învățător Lazar Negrilă; elevii dela gimnasiul luteran și de stat din Sibiiu; pedagogii și clericii din seminarul »Andreian« din Sibiiu, sub conducerea profesorului Dr. Barcianu; elevele dela școala civilă a »Asociațiunei«, sub conducerea d-șoarelor profesoare M. Cioban și Eug. Jovescu; elevele dela școala Reuniunii femeilor române din Sibiiu, sub conducerea dlui învățător Ilie Moga și d-șoara Joandrea. Învățătorii din districtul Sibiiu, sub conducerea dlui comisar Dr. V. Bologna.

La expoziția de vite a Reuniunii agricole a Șvabilor din Bănat, ținută în 22 Octomvrie în Detta, au fost premiați Românii Stefan Creciu din Voitec (30 coroane pentru junince), Moise Popovici din Voitec și Valeriu Jivan din Opațița (cu câte 15 coroane pentru vaci cu lapte), Stefan Sêrbu, Moise Lungu și Constantin Ardelean din Voitec (câte 5 coroane pentru vite de prăsilă), Moise Lungu din Voitec (30 coroane), Petru Petcu din Brestea (20 coroane), Constantin Ardelean din Voitec și George Căpățînă din Denta (câte 15 coroane) pentru oi.

Expoziție de poame în Bistrița. Din 15 până în 17 l. c. a fost deschisă expoziția de poame a »Reuniunii agricole« din Bistrița. Expoziția a fost cercetată de public ales, între care și dl *C. Weinhager*, mijlocitorul de vânzări a halei centrale din *Berlin*, care a dat prețioase îndrumări relative la recolta, sortarea, vinderea și esportarea poamelor. Să ne însemnăm că e vorba de Reuniunea Sașilor, nu de a Românilor din Bistrița. Oare când vor ave și Românii așa ceva?

ȘCOALA ROMÂNĂ.

Despre jocurile de băieți.

De **Petru Roșca**, profesor.
(Din progr. gimnas. din Brașov).
(Urmare și fine).
Cercul săltăreț.

Școlarii sînt așezați la o distanță de un paș unul de altul în cerc de front, cu fața spre centrul cercului. În mijlocul cercului stă conducătorul jocului care ține în mână o punguliță ușoară umplută cu nêsip sau o pilă legată de o sfoară lungă. Conducătorul învîrtește pungulița împrejurul seu și învîrtindu-se și el dă drumul sfoarei, până-când pungulița ajunge la picioarele școlarii și descrie aproape de pămînt un cerc asemenea aceluia pe care-l formează școlarii. Școlarii cînd vîd că pungulița ajunge la dinșii sar în sus, ca s'o lase să treacă pe sub picioarele lor. Cel care n'a sărit în sus la timp e lovit de punguliță și astfel o oprește în învîrtire; drept pedeapsă e scos din joc. Jocul se continuă astfel, până-când jumătate din școlari au fost eliminați din joc, ear' atunci se începe din nou.

Ca să facem saltul mai variat, putem prescrie, ca elevii să sară numai într'un picior, sau ca în decursul saltului să crăcească sau să încrucișeze picioarele, să îndoiască picioarele dela genunchi îndărăt, ori să facă la fiecare salt o întoarcere de un pătrar sau jumătate la dreapta sau la stînga.

Lupta într'un picior.

Tot câte doi școlari se pun ca contrari față în față la o distanță cam de 3 pași, ținînd brațele încrucișate pe piept și stînd numai pe un picior. La comanda instructorului școlarii sîrind într'un picior se apropie unii de alții, căutînd fiecare ca prin isbire să silească pe contrarul seu a pune piciorul cel ridicat pe pămînt; acela care mai ântâiu a atins cu ambele picioare pămîntul a perdut. Isbirea se face numai cu brațele încrucișate pe piept și are să fie îndreptată asupra brațelor contrarului și nici-cînd asupra grumazului sau capului. Piciorul, pe care s'a început lupta, nu e permis a se schimba în decursul luptei. Părechile contrare se formează sau prin alegere, sau prin soarte. Dacă voim să rămîna numai unul ca învingător, atunci după fiecare luptă lăsăm pe cei învinși să se retragă, ear' învingătorii să lupte din nou ei între ei, până-ce în fine se alege numai unul ca învingător.

Întrecerea într'un picior.

Mai mulți școlari stau în rînd de front fiecare într'un picior, sau pe piciorul stîng sau pe cel drept, precum va dispune conducătorul mai nainte. La semnul dat de conducător cu toții aleargă sîrind într'un picior spre ținta așezată înaintea lor la o distanță de 30—40 pași sau și mai mult. Care a ajuns mai ântâiu la țintă, fără-ca să fi atins pămîntul și cu celalalt picior, a învins.

Jocuri cu pila (mingea).

Domino sau ABC.

Școlarii se așează în mijlocul curții într'un cerc de front; unul dintre ei, la care se află pila, o aruncă drept

în sus chemînd pe nume pe unul dintre jucători, care are să o prindă. Dacă a prins acesta pila, va chema pe altul și așa mai departe, până-cînd unuia dintre cei chemați nu-i succedă a prinde pila; el atunci se va pleca și va ridica iute pila încercîndu-se a lovi pe unul dintre jucători, cari în momentul ce observă, că pila cade la pămînt, fugind să îndepărtează cât mai mult de cerc; dacă lovește pe vre-unul dintre jucători, atunci cel lovit ridică pila și dă după altul și așa mai departe, până-cînd unul dintre cei loviți aruncă după vre-unul fără-ca să-l lovească. Celui care n'a lovit 'i-se numără o greșeală (o pită) și el ridicînd pila fuge iute spre mijlocul curții și aruncînd pila drept în sus, chiamă el acum pe un jucător ca să prinză. Jocul se continuă astfel până-cînd cu toții afară de unul au ajuns la numărul greșelilor statorit înainte de începerea jocului.

În cas că se află în curte un părete mai înalt, jocul acesta se poate juca și astfel, că pila nu se aruncă drept în sus, ci de părete, avînd a se prinde înainte de ce atinge pămîntul.

Din trecutul nostru.

— Istoria Moldovei. —

Ioan Vodă-cel-Cumplit.

(Urmare din nr. 40).

Ioan-Vodă stete patru zile pe câmpul dela Jiliște după-ce-l vîntură de dușmani. Iugropă morții, împărți între soldații sei bogata pradă ce o găsi în tabăra dușmană, omenind deosebit pe Căzaci, și dete vreme oștirea să odihnească nițel.

După asta porni îndată pe urma dușmanului seu Petru Schiopul, pe care nu avuse plăcerea a-l afla pe câmpul de luptă printre cei închinați morții... Și ținu oblu la București! Cuprinse fără greutate Bucureștii, lăsă soldații să odihnească și aci patru zile, și fiindcă află că Schiopul s'a retras cu apărătorii sei turci în Brăila, el așeză Domn în scaunul Bucureștilor pe un principe mare dușman al lui Schiopul, apoi se îndreptă spre Brăila.

În același timp solii lui cutreeră țeara ducînd vestile minunatelor fapte ale cumplitului Domn și poșteau pe oamenii buni de arme, să vie sub steagurile lui Ioan-Vodă ca pedestrași, ca arcași, că le dă plată zdravănă!

Călăreți Ioan zicea că are destui, dar pedestrași ar vrea să aibă. Ear' de acestia câștigă mai ușor. Pe cînd ajunse la Brăila, oamenii lui îi aduseră și așezară în rînd ca la 14.000 de pedestrași. Intre ei erau mulți din chiar Muntenia, oameni ce urau pe Petru Schiopul sau viteji ce atrași de bravura Domnului moldovean, voiau să iee și ei parte la gloriile lui!

Brăila este al doilea loc, în care cumplitul Vodă își desfășură toată puterea și grozăvenia sa. Orașul era încunjurat cu zid puternic, cum se obișnuia pe atunci. Oprit sub zidurile orașului, Ioan-Vodă trimise soli cari să ceară pe Schiopul.

Căpetenia cetății apărute de Turci, trimise înapoi lui Ioan-Vodă zece ghiulele (gloanțe

mari) de tun, și alte gloanțe și săgeți, cu vorba, că se vie numai, că eată cu de acestea are să-l hrănească!

Ioan dete călăilor (hoherilor) pe solii turci; acestia le tăiară de vii nările, buzele și urechile, apoi din porunca lui Vodă îi răstigniră cu capetele în jos pe niște prăjini și așa-i puse vederei orașenilor, spunând că așa vor păți toți păgânii.

Și porunci dărîmarea zidurilor cetății. Pedestrașii, noua trupă a lui Vodă, dărîmară atât de repede zidurile încât dușmanii din lăuntru nici n'aură vreme să înceapă apărarea lor, apoi deteră navală în oraș.

Fu ceva grozav! Cel puțin tot așa de grozav ca la Jilîște!

Cumplitul Vodă dete cea mai largă slobozenie soldaților să prădeze și să ucidă, să se scalde în păcate de a face stricăciuni dușmanului. Soldații, toți oameni lacomi adunați de dorul câștigului, știind câtă bogăție e în orașul neguțătoresc Brăila, se aruncară turbați asupra lui, împinși la măcel de sunetul tobelor, trimbițelor și de cruzimea inimii proprii.

Copile nenorocite se aruncau în brațele mamelor, cari apucau soldații de barbă și se luptau cu ei, până erau necinstite apoi ucise, sub ochii bărbaților ori a părinților, cari stăteau legați de stâlpi și priveau grozăveniile. Unele mame și-au scos ochii ca să nu vadă acest chip al iadului.

Nimeni nu fu cruțat. Sângele curgea vale în Dunăre. Nu rămase nici un câne viu. Nici peatră pe peatră!

Turci, neturci, toți fură snoșiți. Numai cât arzând și jefuind cotețul, porcul a scăpat viu earăși: Petru-cel-Schiop reușise să fugă peste Dunăre, la Constantinopol.

O parte a oștirea turcești a scăpat închizându-se în cetățuia de lângă oraș. Dar cu acestia Ioan-Vodă nu mai perdă vremea, ântăiu fiindcă pe Petru și așa nu-l mai putea afla acolo, a doua fiindcă știa și el că e mare pierdere a lupta tu din câmp contra unor ostași închiși într-o cetate. Și el avea încă lipsă de ostașii sei. Nu-i risipi dară aci. Îi lăsa numai să odihnească și să chefulască mâncând și bînd din cele pivniți bogate, patru zile, pentru-ca apoi să vadă mai departe de griji. Căci dușmanul rănit la Jilîște, Turcul, nu se culcase, ci chiar se ridica nor nou, spre a se descărca și mai teribil asupra îndrăznețului Vodă moldovean.

Conferențe învățătorești.

Joi, în 26 l. c. s'a început ținerea conferențelor învățătorești din arhidieceasa română gr. or. din Ardeal, reactivate anul trecut. Învățătorii s'au întrunit în 12 locuri centrale, spre a discuta și a se instrui împreună, sub conducerea câte unui comisar consistorial.

Ideea în sine, de a ști întruniți, în aceeași zi, în 12 locuri ale diecesei pe toți învățătorii, împreună învățând și învățându-se, e măreață. Cu atât mai mari vor fi rezultatele, dacă conferențele se aranjează și se conduc bine, ceea ce e fără îndoială, după rezultatele bune ce le-au dat conferențele în anul trecut.

Dăm azi raportul despre conferența din Sibiu.

Conferența din districtul Sibiului.

Ziua întâia.

Joi, la orele 1/11 după serviciul divin învățătorii gr. or. din protopresbiteratele Sibiu, Seliște și Avrig s'au întrunit în una din salele seminarului Andreian în conferență didactică.

Înainte de deschiderea conferenței dl Dr. Vasile Bologa, comisarul consistorial aduce la cunoștința învățătorilor, că I. P. S. S. Metropolitul Ioan Mețianu și-a exprimat dorința de a fi de față la această conferență, și încă dela început.

Știrea a fost primită cu mare bucurie. Se alege îndată o comisiune de 7 membri, care dimpreună cu dl comisar consistorial să invite pe I. P. S. Sa la conferență.

După o mică pauză I. P. S. Sa intră în sală, însoțit de Prea Cuvioșia Sa dl arhimandrit Ilarion Pușcariu și de domni: Zacharia Boiu, Moise Lazar, Nicolau Cristea, Dr. E. Roșca și Ioan Papiu.

Dl Dr. Bologa salută pe I. P. S. Sa, arătând bucuria și fericirea ce o simt învățătorii prezenți văzându-l în mijlocul lor. Întreite strigăte de >trăească< au însoțit această bineventură. Printr'un discurs frumos și instructiv deschide apoi conferența. Urmează un act înălțător de inimă. I. P. S. Sa prin cuvinte dulci și frumoase dă foarte instructive povești învățătorilor. Cuvintele părintești sînt ascultate cu viu interes și răsplătite cu aplauze și >se trăească<.

Se aleg doi notari: A. Galea și C. Popa. Urmează constatarea membrilor prezenți. Sînt de față 70, din 100 de învățători. Între cei de față sînt 15 învățătoare.

Se citește elaboratul inv. din Seliște, dl Dumitru Mosora asupra temei >Care este cel mai bun metod pentru dezvoltarea simțului religios-moral în elevi?<

Lucrarea e ascultată cu viu interes. Autorul arată însemnătatea ce o are dezvoltarea simțului religios-moral pentru omenime în general, și în special pentru poporul nostru; indică metodele și mijloacele prin cari s'ar putea cu mai mare succes desvolta în elevi acest simț. În legătură prezentează și un plan al materialului de învățămînt, ce are să se propună în școlile populare din studiul religiunii.

Prin lucrarea aceasta dl Mosora ne-a dovedit nu numai că d-sa este înzestrat cu frumoase cunoștințe pedagogice-didactice, atât teoretice, cât și practice, dar că și lucră cu mare rivnă și dragoste la progresarea rațională, după principiile pedagogice moderne a învățămîntului nostru școlar. E dedicat așa zicînd cu trup și suflet carierei, la care este destinat.

A fost viu aplaudat și felicitat de toți.

După acestea I. P. S. Sa părăsește între aplauze conferența.

Tema lucrată de dl Mosora se dă membrului S. Făgărășan spre censurare, și o eventuală discuție asupra ei se amină pe ședința următoare.

Fiind timpul înaintat dl comisar consist. închide ședința.

Ziua a doua.

Vineri, la orele 8 s'a ținut a doua ședință. În această ședință s'a cetit două instructive teme, una de dl Dumitru Lăpădat și alta de Toma Măhăra.

Dl Măhăra se ocupă cu chestiunea premierei școlarilor. Arată părerile pedagogilor moderni, precum și modalitățile și mijloacele prin cari să se facă premiile în școlile noastre. Se constată că dl Măhăra a lucrat cu mare diligență și astfel s'a achitat pe deplin de însărcinarea primită. Tema se alătură la protocol, autorulni i-se exprimă mulțumită protocolară.

O discuție mai lungă s'a încins asupra lucrării dlui Lăpădat. D-sa cu multe cunoștințe în cauză arată rînd pe rînd toate defectele obvenite și constatate referitor la materialul de învățămînt ce are să se propună în școlile noastre, după-cum e prevăzut în >Normativul școlar< din 1881.

Autoritățile noastre școlare superioare spre a pute compune un nou plan de învățămînt, au avut salutară și fericita idee de a consulta în această materie pe cei mai competenți factori, pe învățători. Acesta este primul cas, când la compunerea unei legi școlare așa zicînd se cer și părerile celor chemați în rîndul prim a eșecuta această lege.

Dl Lăpădat basat pe cunoștințele câștigate în praxă își face rînd pe rînd la fiecare obiect de învățămînt observările, precum și defectele planului vechiu de învățămînt.

Conferența le găsește juste și își exprimă dorința, că autoritățile superioare la compunerea noului plan să țină cont de aceste observări. Cu acestea ședința a doua se încheie. Învățătorii merg în corpore la espoziția de poame.

După amezai la 3 ore se ține ultima ședință. În aceasta dl S. Făgărășan referază asupra temei lucrate de dl Mosora, care a fost încredințată d-sale spre apreciere. Atât d-sa, cât și alți domni cari au luat cuvîntul asupra acestei teme, au declarat-o de deplin succasă.

După-ce se alege o comisiune de trei, care va avè să aleagă temele ce au să se pertracteze în conferența anului viitor și după-ce se încredințează dl A. Galea a prezenta un elaborat în scris asupra temei: >Chestiunea esamenelor finale în școlile populare<, dl comisar consist. Dr. V. Bologa prin frumoase și calde cuvinte declară de încheiată sesiunea actuală. Dl D. Lăpădat mulțumește în numele învățătorilor dlui comisar pentru înțeleapta conducere a acestei conferențe, urîndu-i mulți ani fericiți.

Raportor.

O întrebare serioasă.

Să treacă învățătorii nostri dela școlile confesionale la școlile comunale ori de stat?

Eată o întrebare serioasă, care sîntem siliți a o pune, după-ce vedem că unii învățători de ai nostri iau frunza 'n buză și trec dela școlile confesionale la cele ale statului, ori la cele comunale.

Și nu-i glumă, trec mereu, azi unul, mâne altul, dar' trec, fără a-și da seamă de ceea-ce fac.

Și oare de ce trec?

Să vă spun eu, că eu știu bine, mult mai bine poate decât mulți din cei-ce trec.

Unii din învățătorii nostri se vîd în școluțele noastre, nu chiar atât de pompoase ca cele ale statului, singuri ca cucul; vîd că nu prea se interesează comitetele școlare de cele trebuincioase; vîd că nu prea au lemne în frigul iernei; vîd că școlarii nu au cărțile și re-cuisitele trebuincioase; vîd că și plătuțele le scot cam cu țîrăita și — despe-rează, își urîesc zilele. Dar' atunci vine domnul inspector de școle cel regesc unguresc, prinde a vorbi ungurește și de vede că învățătorul vorbește bine această limbă, dau la țîrg: — Domnule învățător, zice inspectorul, par'că nu prea bine-ți merg trebile aci; par'că nu prea poți face progrese, oare ce ar fi cauza? Spune-mi, să emendăm, ce se poate.

Și învățătorul i-se jeluește că uite așa și așa stau trebile; se escusă, săracul, că nu el poartă vina că afacerile școlii merg cum merg, ci autoritățile școlare, cari nu se interesează de școală.

Din aceste puține vorbe numai de-cât vede inspectorul, cu cine are de lucru, și prinde a-l încuraja mai departe;

— E rău, domnule învățător, dar noi vom face să fie bine. Uite, d-ta știi bine ungurește, fă ce-i face aci până la finea anului, atunci îți dau post la o școală de ale mele.

Lucrul e început. Învățătorul trage anul cum îl trage și la examen — dacă nu mai curând — merge la Măria Sa dl inspector și-i spune că-i gata a primi postul promis. Și peste câteva zile cetim în »Néptanitok Lapja« că N. N. e numit învățător la școala comunală (ori de stat) din N.

Acela-i perdut pentru noi!

Sunt apoi unii cari în adevăr lipse nu duc la școalele noastre confesionale ci, părându-li-se că ar fi domni mai mari de ar fi dascăli de stat ori comunali, pășesc dela noi și trec acolo. Aceste sunt așa.

Dară oare bine fac ori ba, cei-ce fac așa?

Dacă, repetez: dacă ar fi drept și dreptate după-cum zice legea că trebuie să fie, atunci nu ar avea nime de zis nimic; atunci ori-care învățător ni-ar fi tot una de este la o școală confesională, ori la una comunală ori de stat. Că legea zice că pruncii au să se instruzioneze în limba maternă, va să zică: Românii, în limba română. Atunci, în toate comunele românești, ori de au ele școale confesionale, ori de au de stat ori comunale, românește s'ar propune și nu numai nu am avea nimic contra mergei învățătorilor nostri la acele școale, dar' ne-am chiar bucura, ca să nu fie siliți inspectorii a pune dascăli străini, la copii români.

Dar' nu-i așa.

Îndată-ce școala e de stat, ori comunală, limba de propunere în ea este cea maghiară, ori care ar fi limba maternă a elevilor. În astfel de școale apoi și sunt aplicați câți Sécui, Jidani, Unguri, Români (ungurisați) toți; numai Români curați — ba.

Trecând dar' învățătorul român dela o școală confesională la alta de stat, s'a gătat cu el să mai vorbească în școală românește, să mai cânte românește; se face el însuși maghiarisătorul copiilor de Român; la biserică nu-i duce, cruce nu-și mai face la începerea și sfârșirea lecțiilor, ci zice cu ei o rugăciune interconfesională și internațională și cântă câte o cântare patriotică ungurească.

Dar' atâta nu e destul. Un an doi ține pe învățătorul român acolo, apoi îl transferează undeva în Ungaria ori colo printre Slovaci, să mai maghiarizeze și pe aceia, »pe calea cea mai oablă«.

Atunci apoi îi pare rău de patria sa, de prietenii sei, de neamurile sale... dar' e târziu; ori merge, ori e scos din oficiu, de nu cumva se poate pensiona, cu o pensiuie cât de mică.

Astfel stând lucrurile, judece chiar și cel mai necăjit învățător de al nostru, de-i bine să treacă dela școalele noastre confesionale ori ba?

Nu treacă, ci lucreze cu sfințenie în școala, unde-i aplicat; pună-se în înțelegere cu preotul, protopopul și cu frunțașii poporului și-și creeze acolo zile plăcute. Rabde un an doi și lucreze dela inimă, că poporul nostru n'are inimă de peatră, să nu ușureze traiul unui om ce muncește pentru fiii lui din tot sufletul seu și din toată virtutea sa; nu-i atât de impetrit, să nu dea cărți copilului, când vede că acela învață ceva.

CRONICĂ.

Nou inginer român. În 26, 27 și 28 l. c. a depus înaintea unei comisiuni de specialiști, la tabla din Cluj, examenul de liberă practică în ale ingineritului dl *Daniil Gabor*, căpătându-și astfel diploma de inginer de comasare. Dl *Daniil Gabor*, domiciliat în Voila lângă Făgăraș, e bine cunoscut în toate părțile locuite de Români.

Alegeri municipale. Pentru îndeplinirea locurilor de membri ai congregațiunii comitatului *Sibiiu*, devenite

vacante prin moarte ori abdicere, comitetul municipal a decis a se face alegeri noue: în *cercul II. al Sibiiului* (fiind a se alege 1 membru pe 5 ani), în *cercul III. al Sibiiului* (1 membru pe 2 ani) și în *cercul Noerichiului* (1 membru pe 2 ani). Ziua alegerii e fixată pe 8 Noemvrie n.

Fapte creștinești. Economul *Tanase Jacob* din Hordou a donat bisericii gr.-catolice de acolo 2000 fl., pentru a se zidi în comună biserică.

— Economul *Petru Nițiu*, cu soția sa *Maria*, din Var, au dăruit bisericii gr.-or. de acolo un prapor în valoare de 30 fl.

O nouă carte militară în limba română. Dl *Demetriu Bardoși*, prim-lotenenț în regimentul 37 de infanterie din Nevesinje (Herțegovina) a dat tocmai acum la tipar »Regulamentul de serviciu în limba română pentru armata ces. și reg.« Cartea va apăre pe la finea lunii Noemvrie în Tipografia noastră, editura autorului.

Necrolog. În 24 Octomvrie a răposat evlaviosul creștin din Zervești *Ioan Vlad*, în vîrstă de 80 ani. În mormântarea s'a făcut cu toată pompa cuvenită, luând parte public numeros. Părintele *Ioan Jucos* a rostit o cuvîntare funebrală potrivită, arătând între altele, că tîmpla sf. biserici s'a zugrăvit cu cheltuiala răposatului.

— *Nicolau Pop*, preot gr.-catolic în Lugierd, a încetat din viață la 19 Octomvrie st. n. a., la 11 ore din noapte după un morb scurt, dar' greu, în etate de 63 ani, în al 40-lea an al fericitei sale căsătorii. Îl deplîng: soția *Maria Pop* n. Moldovan; fiii și fiicele: *Iuliu Pop*, preot; *Valeria Pop* m. Pop, *Regina Pop* m. Moga, și numeroase rudeni.

Post de notar. Dela pretura din Verșeș este scris concurs pentru ocuparea postului de notar-adjunct în *Pauliș*. Dotațiunea 500 fl. Termin de concurs 10 Noemvrie; alegerea în 11 Noemvrie st. n.

Ei despre ei. În comisiunea financiară a dietei maghiare deputatul *Komjathy* a zugrăvit astfel pe satrapii comitatelor, numiți fișpani: »Fișpanii nu sînt astăzi alta decît agenți politici. Statul nu câștigă nimica prin ei, ear' pentru administrație și guvernare sînt tot atât de puțin folositori. Posturile acestea sînt cu totul de prisos și ar trebui șterse, ear' sumele trecute în budget sub titlul acesta, încă ar trebui șterse. Pe lângă aceasta, dela toți funcționarii se cere o cualificație oare-care, numai dela fișpan nu. Pe el »nașterea« îl face domn!« Cam are dreptate *Komjathy*.

La esoposiția din Paris dl *Moceanu*, profesor de gimnastică, va reprezenta cu elevii sei *dansuri naționale românești*. Trupa, cu care se va produce dl *Moceanu*, e deja compusă, mai avînd să câștige încă numai dansatoare.

Postă în Berghin. Ministrul de comerț a dat comunei *Berghin* oficiu postal cu comunicațiune zilnică între *Berghin* și *Vingard*.

Tractul protopopesesc gr.-cat. al *Sibiiului* a ținut azi sinod, care a discutat chestiunile dela ordinea zilei și a ales un delegat, în persoana părintelui *N. Togan*, capelan în *Sibiiu*.

Semne de toamnă lungă. Ni-se scrie: În cimiterul bisericii din Ucea-de-jos (Sînt deci și la noi cimiterii plantate cu pomi. Red.) se află o altoaie înflorită; are o floare deplin desvoltată și în jurul acesteia patru muguri despicați.

Mai bucuos moartea decît licitare. *Csukás Benő Molnár* din Comorn era dator cu 50 fl. pentru cari Sămbătă era să se liciteze moara. A cerut prelungire, dar' nu i-s'a dat. Vineri noaptea scriind pe o lopată că mai bucuos moare decît să vadă că i-se licitează moara, a dat foc morii și apoi s'a culcat. A ars împreună cu moară cu tot.

O crimă. Un biet fiior din *Rachis* (*Oláh-Rákos*) a fost dus de multă vreme prin România, de unde s'a reîntors cu o sumuliță frumoasă de bani. Acum în 25 l. c. a fost la țîrg la *Săvădisla* cu vre-o 400 fl., poate să și cumpere ceva. Peste noapte rămînd în *Săvădisla* nu se știe cine i-a furat bănișorii câștigați cu multă osteneală de prin alte țeri, ear' pe el l-a bătut de l-a muțit, dimineața a și murit. Gendarmeria umblă acum după prietenii lui, despre cari se spune, că ar fi comis fapta.

„Chimu“.

Notari de muștră. Din *Cisteiul-unguresc* ni-se scrie, că notarii de acolo rup foile românești, ce sosesc la postă și nu le dau oamenilor. Eată scrisoarea ce ni-se trimite:

Fac cunoscut la administrația »Foi Poporului«, mă rog cu toată stima mea, că acū merge foarte rău cu foile dumniavoastă din *Sibiiu*, căci se ciufulesc și se batjocoresc cu noi, căci eu am doi martori și jur înaintea legii, căci domnul notar și aditancul *Hanczi Jozsef* se-l dați la județ pe notar *Fekete Istvan*, căci toate foile noastre ni-le sfirtică la Români și noi dăm taxa ai scumpă pe nimic și nrîi 35, 36, 37 încă n'am primit eu...

Denunțăm mai marilor lor pe acești deregători, cari trăesc din sudoarea poporului și cu toate acestea îl batjocoresc și-i avisăm, că de vor mai face asemenea lucru, vom face arătare împotriva lor.

Sfințire de biserică. *Simeon Popan*, preot gr.-cat. și comitetul parochial împreună cu poporul român gr.-cat. din *Figa*, invită la actul sfințirii bisericii celei noue din *Figa*, ce se va celebra *Duminecă*, în 19 Noemvrie c. După actul sfințirii prânz comun la casa parochială. La 6 ore seara petrecere cu joc, în favorul bisericii. Prețul intrării de persoană la prânz 1 fl. v. a., la petrecere de persoană 80 cr., în familie 2 fl.

Din Remetea-Lunca ni-se scrie, că notarul de acolo *Germec* nu-și poartă diregătorîa în regulă. Despre aceasta știu și mai marii, căci s'a făcut instanță până la ministru împotriva lui. Acum notarul ar voi să se ducă din sat și oamenii asemenea ar vrea să se scape de el, dar' nu pot, căci nu-l primește nici un alt sat. Așa stau lucrurile, dar' așa le trebuie oamenilor nostri din *Remetea-Lunca*, de oare-ce când au ales pe *Germec*, au fost și concurenți români și ei tot au ales un Ungur, de care acum nu se pot scăpa.

Românilor, învățați și din pățania aceasta, că întotdeauna să vă alegeți deregători de neamul vostru și nu străini.

Unde-s doi puterea crește. Din *Șoimușul-român*, comit. *Tîrnava-mică*, ni-se scrie, că acolo sînt Români gr.-or. 120 de familii și Români gr.-cat. 30 familii, dar' nu au școală, ba nici preoți nu au. Pe acești creștini ai nostri îi îndrumăm să meargă frunțașii lor la protopopul gr.-or. și la cel gr.-cat și să-i roage ca să vină în comună și să pună la cale o școală bună naționalicească română, cum au făcut cei din *Turdaș* și din alte părți. Legătură între episcopi este, cum se se facă școale de acestea, unde confesiunile nu-și pot ține fiecare câte o școală deosebită. De un neam și de o limbă sîntem, deci să nu ne tot despărțim, ci mai mult să ne apropiem unii de alții.

Zatureczky Paula. În comuna Hegyköz-Kovácsi (Bihar) țeranul Varga János plecase la câmp împreună cu nevastă-sa, lăsând încuiați în casă pe cei trei copilași ai lor. Casa țeranului s'a aprins, nu se știe cum, și în scurt era întreagă cuprinsă de flăcări. Paula, frumoasa fiică a proprietarului vecin, a zărit din curtea castelului primejdia și știind că acasă la Varga nu sunt decât doar copilași, a alergat acolo și punând umărul în ușă a scos-o din țifini, a intrat în casă, unde într'un unghet plângeau doi copilași în jurul unui leagăn în care încă era un băiețel. Coperișul de trestie ardea cu bobotaie, grinzile trosneau, ear în casă era besnă de fum, luminată din când în când numai de flăcările ce isbiau în ferestri. Prin fum și flăcări fata a scos în curte pe cei doi copilași mai marișori, apoi s'a repezit de nou în casă, scoțând și pe băiatul din leagăn. Cu acesta a trebuit să treacă formal prin bobotaie, căci trestia de pe coperiș căzuse în preajma ușei și ardea acolo. Tocmai când s'erbătorita balurilor de elită eșia prin flăcări cu al treilea băiețel, cernită de fusingine și cu p'urul și hainele părjolite, sosiseră la stîns oamenii dimprejur. Ovațiunile făcute curajoasei domnișoare erau ceva de nedescris, multe mame îi sărutau chiar mâinile. Într'aceea sosesc dela câmp și părinții copiilor; mama lor se repede să străbată prin bobotaie, ca să-și scoată din casă copilașii; oamenii dau s'o rețină, ear dînsa strigând: »Copiii mei! Lăsați-mă să-mi scot copiii!» — se lupta să pătrundă printre oameni. Pe când ea se sbuciuma astfel, sosește din o curte vecină domnișoara Zatureczky aducând de mână pe cei doi băieți mai marișori și ținând în brațe pe cel mititel. Mulți ochi erau scâldați în lacrimi, privind întâlnirea mamei cu copilașii ei crezuți arși în flăcări.

Domnișoara Zatureczky Paula este eroina zilei; întreg ținutul o s'erbătorește și o felicită pentru eroica faptă; cei cari până acum o cunoșteau numai ca excelentă dansatoare și frumoasă balurilor, acum o admiră și ca eroină.

Calfă de boltă. Un tînăr român din familie bună, și cu pregătirea de lipsă caută aplicare într'o *băcanie* (boltă de coloniale). Megustorii cari au lipsă să binevoiască a se adresa la redacția foii noastre.

Mulțumită publică. Ilustra Academia Română în urma rugărei adresate din partea subscrișului, a binevoit a dărui pe seama bibliotecii învățătorilor rom. gr.-cat. din despărțământul »Murăș-Uioara» 23 de opuri de valoare în mai multe volume. Pentru această faptă marinimoasă exprim și pe această cale, industriei Academiei Române cele mai călduroase mulțumite.

Grind, 24 Oct. 1899.

Teodor Trombiș,
preș. desp. M.-Uioara.

Dela cursul de viierit. În 29 l. c. s'a ținut în Aiud examenul cu învățătorii cari au luat parte la cursul de viierit de 4 săptămâni, deschis din partea ministrului de agricultură, anume pentru învățători.

Aceste 4 săptămâni le-am făcut în două rate, anume 2 săptămâni începînd din 27 Aprilie până în 10 Maiu a. c., ear' cestealalte 2 din 16 Octomvrie până în 29 Octomvrie a. c., sub conducerea lui Ioan Gálffy, directorul preparandiei de viieri din Aiud.

Au luat parte 16 învățători, dintre cari 6 Români, 2 Sași și 8 Maghiari.

Snb durata acestui curs ni-s'a propus tot ce se ține de cultivarea viței și în special a viței americane, apoi despre îngrijirea vinurilor, a pivniței etc., despre

cari dacă aş vrea să vorbesc în coloanele prețuitei d.-v. foi și dacă on. Red. 'mi-ar da permisiunea (cu plăcere; ba te rugăm. Red.), m'aș simți destul de fericit, știind că cu așa ceva aş face un serviciu bun on. cetitori. La examen au participat trimisul comitetului-suprem, a inspectorului regesc; din partea ministrului nu s'a prezentat nime. Esamenul a succedat foarte bine.

Învătătorul român.

Dela espoziția de poame.

Duminecă în 29 l. c. s'a închis espoziția de poame, aranjată de »Reuniunea română agronomică» din Sibiu. Cu acest prilej s'au împărțit și premiile ear' Lunis'au vîndut prin licitate poamele espuse.

Azi mai dăm unele date despre această frumoasă și bine reușită espoziție.

Esponenții.

În total au fost 304 esponenți, dintre cari numai 12 afară de comitatul Sibiului. Cei mai mulți esponenți sînt din Seliște (104 proprietari) în frunte cu vestitul pomolog Ioan Chirca. Apoi din *Cacova* cu școala de acolo în frunte; din *Sibiul* cu Ioan Popescu în frunte.

Amintim apoi pe esponenții din comunele: Aciliu, Rășinari, Galeș, Vale, Șura-mare, Sadu, Tilișca etc.

Visitatorii.

Esopoziția de poame a fost cercetată în total de aproape 4000 persoane. Dela 12 școli din comunele din jurul Sibiului au fost elevii în corpore conduși de învățători.

Premiații.

În total s'au dat 55 premii în bani în suma totală de 230 coroane; s'a distribuit apoi 107 diplome de recunoștință.

Premiul prim de 20 coroane i-s'a dat dlui Ioan Chirca, v.-notar în Seliște. Premiul de 10 coroane în aur dărui de dl *Dr. A. Frâncu* s'a decernat corpului didactic din Seliște. Premiul de 10 coroane s'a dat școalei din *Cacova*. Dintre ceilalți premiați mai amintim:

La grupa: »*Poame în stare naturală*»: I. Popescu din Sibiul, St. Milea, Tilișca, Sabin Savu, Vale, Liviu Brote, Rășinari etc.

La grupa: »*Struguri*»: Antoniu German, Aciliu, I. Muleș, N. Iosif, Aciliu, D. Ivan, Dobârca etc.

La grupa derivate: »*Vin*»: P. Opincar, Sebeșul-săsesc, I. Droc, Mercurea, A. Acilenescu, Galeș etc. »*Rachiu*»: Sab. Savu, I. Banciu, Seliște etc.

»*Poame uscate, licitar, compot*»: Internatul de felițe al »*Astreii*«, d-na Otilia Comșa, d-ra T. Békesy, Minerva Brote, d-ra Agnes Cristea.

Premiile și diplomele decernate neridicate încă se pot lua dela comitetul central al »Reuniunii agricole«.

Duminecă seara după închiderea espoziției a fost cină comuna în o sală dela hotel »*Împăratul Romanilor*«:

Luni s'au vîndut prin licitare în favorul »Reuniunii agr.« lucrurile espuse, pentru-că aproape toți esponenții au dărui Reuniunii poamele espuse. În câteva ore toate lucrurile au fost deja cumpărate.

Succesul material.

Pe cât de succedă din punct de vedere economic și moral a fost espoziția, tot atât de succedă a fost și din punct de vedere material.

Din bilete de intrare s'au încasat peste 200 fl.

Din »buffetul« improvisat s'a încasat venit curat peste 30 fl. Din vînzarea poamelor peste 50 fl.

În total dar' aproape 300 fl.

De pe la noi.

— *Dela raportorii nostri.* —

Micuș, 30 Oct. n. — Cel mai nou defraudant e notarul de aici, Fosztó Elek (Nomen et omen. Red.) 'L-a prins chiar baronul din Micuș, Zeik József, cu un prevent de a lui Crăciun Ciortea de 17 fl. 50 cr., pe care voia să-l încasseze a doua-oră, cu peste 22 fl. cu jucuți cu tot. Judecătoria a constatat acum, că defraudantul Fosztó a mai înștrăinat 900 fl.

Vinovatul imediat a fost suspendat Femeia i-s'a dus dela el cu toate mobilele ce a avut; acum nu au ce lua de pe el.

Părerea cea bună a oamenilor din Micuș și Indole, că au scăpat de notarul, care avea o sucă rea, bătea pe bieții oameni.

Micușul și Indolul sînt comune curat românești. Ar fi de dorit deci să concureze și notari români, ca să fie aleși în locul lui Fosztó! „*Chimu*“.

Alba-Iulia, 28 Octomvrie n. — O dureroasă scenă s'a văzut azi aproape de piața orașului nostru: Se vindeau prin licitație vitele unor s'ermani economi români din *Șeușa*. Anul trecut a fost foarte vitreg pentru țeranii din acele părți; viile au fost și sînt nimicite de filoxeră; unii oameni au rămas restanți cu darea. Pentru scoaterea acesteia s'a ținut astăzi licitare, sub conducerea executorului de stat *Gidai Sándor*. E revoltător lucru a vedea cum bietul țeran, pentru 20—24 florini e despoiat de un bun așa mare și necesar pentru el, cum sînt vitele de jug; și încă cu prețuri scandaloase. E de neiertat faptul executorului de stat. Ise făceau oferte de bani, ca să nu vîndă vitele. Un țeran îi oferise mai mult de jumătate (15 fl.) din datoria sa de 24 fl., n'a fost cruțat, deși în cazul acesta legea-l scutește de execuție. S'a făcut abus și cu terminul acestei licitații. Pe când terminul execuțiunii asupra comunei *Ciugud* a fost să fie tot azi, aceea s'a pus pe Marți (31). Ear' cea dela Drîmbar (?) ('mi-se pare) în loc de a se ține în 24 s'a ținut în 21. Oare se poată executorul schimba după plac terminul acestor zile de osândă?

Direcțiunea financiară, care pe basa vreunei hotăriri a congregațiunii comitatense va fi lăsat, ca să se întempe execuția, ar trebui să-și îndrume organele sale executiv de a fi cu toată posibila cruțare față de bietul țeran, să nu-l amărăscă și prin purtări despote, nici să-l sărăcească prin licitațiuni de acestea, căci amăriciunea și sărăcia poporului vor avè să o resimtă *acești domni mari*.

POSTA REDACȚIEI

G. A. în Bran. Pentru a așeza băiatul la meserie, adresează-te la dl Victor Tordășianu, președintele »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, sau la dl Petra-Petrescu în Brașov (la filiala »Albinei«). Concursurile la fondul »Andronic« se vor publica nu peste mult; vom vesti și noi în foaie.

P. în Berzova. Am vestit la acest loc de mai multe-ori, că din România nu se dau la noi vite în iernat.

Abonentului nr. 7219. Pentru licența de sare și tabac trebuie să te adresezi la direcția financiară prin primăria comunală. Cetește despre aceasta ce am scris noi în foaie, în nr. 37 (la »Întrebări și răspunsuri«) și în nr. 42 (la partea economică: Cum să desclidem o boltă).

I. O. în B. Pr. Nici ca fond, nici ca formă, nu întrunește condițiile de a se pute publica.

»*O întemplantă din curiositate*« e un început mult mai primitiv decăt să se poată publica. Cearcă cu adunarea de material de al literaturii populare; poate să fii mai norocos.

Pentru redacție și editură responsabil: **Andrieu Baltes**
Proprietar: Pentru »Tipografia« societate pe acțiuni: **Iosif Marschall**.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Se află de vânzare:

George du Maurier

TRILBY.

IN ROMANEȘTE
DE
AFIN DE LA TUSCIA.

Prețul 1 fl. v. a plus 5 cr. porto.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni Sibiu.

Se află de vânzare:

Chestiunea

Română

în Roma.

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

„Tipografia“, societate pe acț. în Sibiu.

Portretul
lui

Dr. Gregoriu Silași,

lucrat după o fotografie, tipărit pe carton fin,
în mărime de 24x32 cm. să trimită francat
pentru 25 cr.

Librăria „Tipografiei“, soc. pe acțiuni.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă
prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Sococ
& Comp., 1893) fl. 1.50.

„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Ba-
lade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea,
1896 fl. 1.25.

La comanda, care sunt a se adresa „Ti-
pografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de
a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr.
porto pentru 1 volum.

KATHREINER

cafea de maltă
Kneipp.

Bunicii și mie!

Probat de mai mulți ani ca cel mai escelent adaus la cafeaua
de bone. — Recomandat de medici celor ce sufer de nervi,
inimă, stomac, anemie etc. — In sute de mii de familii cea
mai plăcută cafea.

[1] 9-10

Ilustrații românești!

Cărți postale

cu
ilustrații românești

„.....toate 'n tot
Frumoase cât eu nici nu pot
Mai frumoase să-'mi socot
Cu mintea mea“

în

peste 20 variante,

care de care

mai fermecătoare

Se află cu prețul de 5 cr. per bucată

la

„Tipografia“,

societate pe acțiuni în Sibiu, str. Poplăcei nr. 16.

La cumpărări mai mari se dă rabat potrivit.

Vederi pitorești.

Porturi românești din diferite părți.

Tipuri admirabile

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privind-le numai pe din-afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în com-merciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserică și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Instalare de lumină Atycelen.

Gustav Moess,

[8] 19—

fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcli-mare Nr. 8.

JULIUS ERÖS,

firmă înprotocolată la tribunalul comercial r. u.

MAGAZIN

de oroloage, juvele, tot felul de articole de aur și argint.

Oroloj de buzunar remontoir-nichel	dela 2.50 până 6 fl.
Oroloj de buzunar remontoir-argint	4.50 » 10 »
Oroloj de buzunar remontoir verita- bil argint-tula, cu părți de aur	9— » 15 »
Oroloaje pentru dame din aur, veri- tabil de Genf	12.— » 35 »
Oroloaje pentru domni d'n aur, veri- tabil de Genf	20— » 80 »
Deșt-pțător de nichel, marcă fină	2 » 3 »
Oroloaje cu pendul franc., cu resare, în cutii frumoase	5.— » 15 »
Oroloaje cu pendul vieneze cu ponduri	14.— » 35 »
Oroloaje de părete, diferite modele	2— » 15 »
Lanțuri de gât pentru dame, de aur	6.— » 20 »
Lanțuri de oro-oaje pentru dame, de aur	9— » 30 »

Lanțuri de oroloaje pentru d-ni, de aur	dela 20.— până 70 »
Inele de aur de tot felul	2.— » 12 »
Inele de aur cu diamant veritabil	6.— » 25 »
Inele de aur cu briliant veritabil	12.— » 150 »
Inele de aur cu briliant imitat,	3.50 » 6 »
Cercei de aur de tot felul	2.— » 6 »
Cercei de aur cu diamant veritabil	6.50 » 40 »
Cercei de aur cu briliant veritabil	23.— » 250 »
Cercei de aur cu briliant imitat	3.50 » 6 »
Brățare de aur de tot felul	10.— » 20 »
Broșe de aur de tot felul	6.— » 20 »
Lanțuri de oroloj și de gât din argint	1.— » 4 »
Cercei și inele de argint	—80 » 2 »
Brățare și broșe de argint	—80 » 5 »

Juvaere de tot felul dela 15 or. (preț de fașon) până la 15 fl., precum și amulete, ju-ju-uri, lanțuri, brățare, medalii broșe, ace de cravată, tabachiere și țitoare de țigarete, tacâmuri, chibritelnițe, sugarete, nasturi de manșete etc.

Fiecare obiect de aur sau de argint e esaminat și probat din oficiu și pe fiecare bucată se poate vedè esact proba oficioasă (marca oficioasă); eu garantez în scris pe doi ani pentru mersul bun al oroloajelor mele. Toate comanda-tele le efectuesc imdelat, pe lângă rambursă sau trimitere anticipativă a prețului, cu îngrijire.

Reparaturi de tot soiul se esecută bine și conștientios.

Rugându-mă pentru număroase binevoitoare comande, semnez cu deosebită stimă

JULIUS ERÖS,

Strada Cisanădiei 3. Sibiu. Strada Cisanădiei 3.

(Edificiul »Transilvania«).